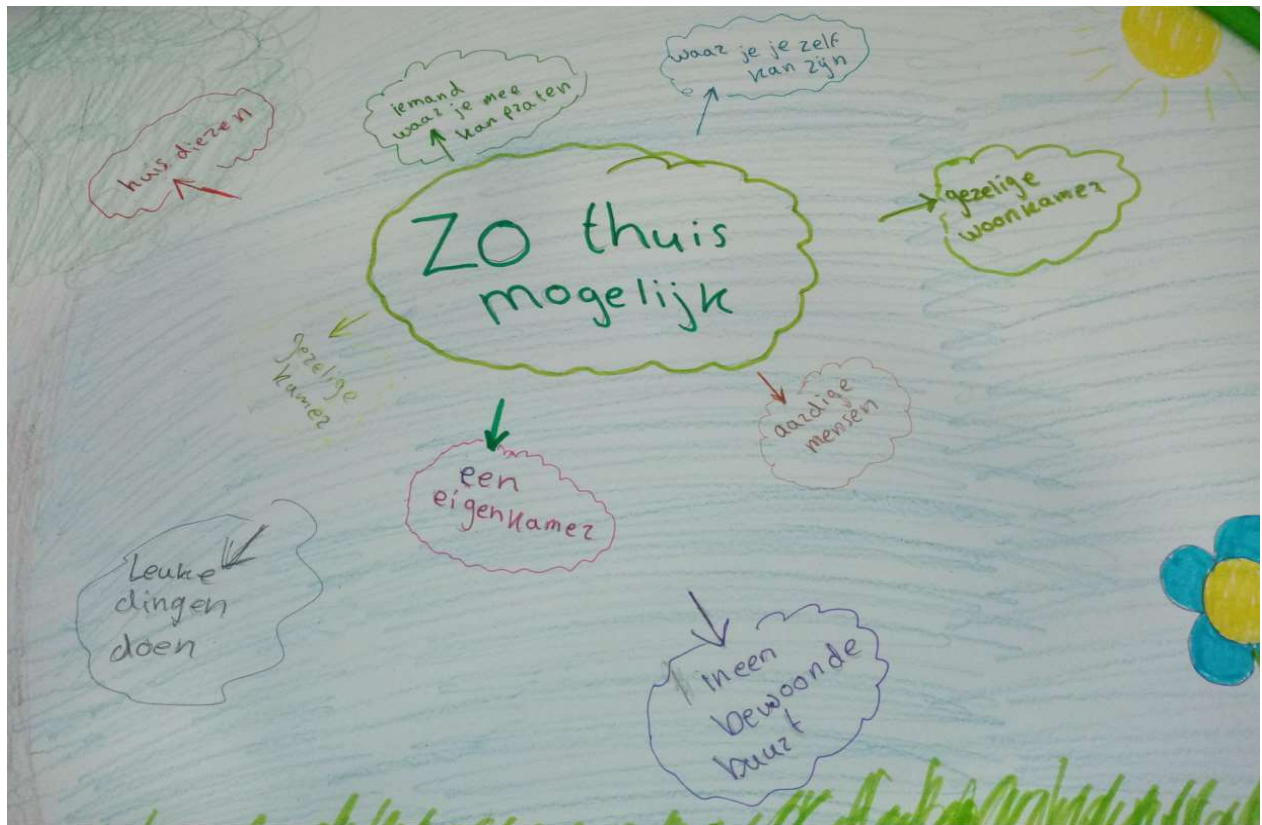

Voor mij is thuis...

HET PERSPECTIEF VAN JONGEREN OP 'ZO THUIS MOGLEIJK'

Marieke Saedt en Marjolein van der Tas
HOGESCHOOL VAN ARNHEM EN NIJMEGEN | PEDAGOGIEK
2 JUNI 2020

Voor mij is thuis...

Het perspectief van jongeren op 'zo thuis mogelijk'

Colofon

Auteurs: Marieke Saedt en Marjolein van der Tas

Studentnummers: 585768 / 578702

E-mailadressen: MW.Saedt@student.han.nl / MCM.vanderTas@student.han.nl

Opleiding: Pedagogiek

Onderwijsinstelling: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, locatie Nijmegen

Begeleider: Eva Onstenk

Praktijkorganisatie: entrea lindenhout

Opdrachtgever: Madeleine Theunissen

Onderwijseenheid: Onderzoek & Innovatie

Aantal woorden: 14982 woorden

Afstudeerperiode: februari tot en met juni 2020

Plaats van uitgave: Nijmegen

Voorwoord

Voor u ligt het rapport van ons afstudeeronderzoek ter afronding van de vierjarige opleiding Pedagogiek van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN), in Nijmegen. Dit onderzoeksrapport is geschreven ten behoeve van het studieonderdeel “Onderzoek en Innovatie”, in opdracht van entrea lindenhout.

Tijdens het spelen van het bordspel Kletsborden, stelde een jongere de vraag: “Wat is jullie motivatie als onderzoeker om onderzoek te doen, naar wat voor ons ‘zo thuis mogelijk’ is?” (J4, persoonlijke communicatie, 1 mei 2020). Voor ons beiden, Marieke Saedt en Marjolein van der Tas, geldt dat we in een warm gezin zijn opgegroeid en weten hoe waardevol dit is. Hier zijn wij ons tijdens onze Pedagogiek stages en werk, Marjolein op de kinderafdeling van ziekenhuis Bernhoven en Marieke bij Los Cachorros in Peru en het Moeder- en Kindhuis van Pluryn, steeds bewuster van geworden.

Na onze minor kregen wij de kans om samen met Janneke Peelen, onderzoeker van het lectoraat Werkzame Factoren in de Jeugd- en Opvoedhulp (WFJO) bij de HAN, onderzoek te doen voor entrea lindenhout naar het perspectief van jongeren op ‘zo thuis mogelijk’ wonen en opgroeien. Deze kans hebben we aangegrepen om een positieve bijdrage te kunnen leveren aan het thuisgevoel van de jongeren. Zonder het aandeel van de jongeren was dit voor ons niet mogelijk. Het geven van een stem aan de jongeren was voor ons belangrijk. Zij weten het beste wat voor hen ‘zo thuis mogelijk’ is.

Jongere 3 schrijft over dit onderzoek (persoonlijke communicatie, 13 mei 2020):

Ik heb dit onderzoek als erg belangrijk en initiatiefrijk ervaren. Ik vind dat het een basis doel is dat kinderen en jongeren zich in de jeugdhulp ‘thuis’ voelen. Hoe dit onderzoek ‘zo thuis mogelijk’ is opgezet, heeft veel mogelijkheden gecreëerd. Kinderen en jongeren krijgen een stem in wat voor hen thuis betekent. Het onderzoeksproces heb ik ervaren met veel betrokkenheid. De jongerenraad van entrea lindenhout werd erbij betrokken als ‘junior onderzoekers’ en ook zij kregen dus een stem in het onderzoek. Zij weten als geen ander hoe het is om niet thuis te wonen. Beter mede-onderzoekers kan je dus niet hebben! Verder waren Marieke en Marjolein naar mijn mening altijd zeer oprecht en stonden zij open voor de feedback van jongeren. Tevens pasten zij dit dan toe in het onderzoek. Zelf heb ik mogen meekijken en input kunnen geven aan het onderzoek en de onderzoeksvragen. Ik vind het fijn dat Marjolein en Marieke mij deze kans hebben gegeven en zichzelf zo hebben opgesteld. Zo kon ik met een ‘jeugdzorg blik’ kijken, en input geven, zodat de jongeren het onderzoek nog beter zouden begrijpen. Ik ben trots op het onderzoek, en vereerd dat ik mijn bijdrage hierin heb mogen leveren.

Graag willen wij de jongeren van entrea lindenhout, die betrokken zijn bij het onderzoek, bedanken. Bijzonder vinden wij hoe zij hun beleving met ons hebben gedeeld en met ons hebben samengewerkt. Ook willen wij Janneke Peelen bedanken voor de samenwerking. Zij heeft ons vanuit haar deskundigheid als lector begeleid en geïnspireerd. Daarnaast gaat onze dank uit naar Madeleine Theunissen (zorgmanager en tevens onze opdrachtgever), Marcel Quanjel (bestuurssecretaris) en Martine van der Burgt (coördinator wonen), voor alle informatie en feedback die wij hebben mogen ontvangen van hen. Tevens willen wij onze dank uitbrengen aan de medewerkers van entrea lindenhout, zij hebben de tijd genomen om met ons in gesprek te gaan over het onderwerp ‘thuis’. Eveneens gaat onze dank uit naar Eva Onstenk, zij heeft ons als docent begeleid bij het schrijven van dit onderzoeksrapport.

Wij wensen u veel leesplezier toe.

Marieke Saedt en Marjolein van der Tas
Nijmegen, juni 2020

Inhoudsopgave

Colofon	2
Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
Samenvatting	6
Leeswijzer	7
1. Inleiding	8
1.1 <i>Aanleiding van het onderzoek</i>	8
1.2 <i>Context</i>	9
1.2.1 Entrea lindenhouw	9
1.2.2 Lectoraat	10
2. Probleemanalyse	10
2.1 <i>Praktijkanalyse</i>	10
2.1.1 Terug naar de bedoeling	10
2.1.2 'Zo thuis mogelijk' in de praktijk	11
2.1.3 De visie van jongeren op 'zo thuis mogelijk'	13
2.1.4 Wie hebben met het probleem te maken?	13
2.2 <i>Analyse van het probleem in de literatuur</i>	14
2.2.1 Maatschappelijke verschuiving	14
2.2.2 Normen en waarden	14
2.2.3 Professionele contacten en persoonlijke contacten	15
2.2.4 Fysieke omgeving	16
2.2.5 Participatief onderzoek	16
2.3 <i>Conclusie</i>	17
2.4 <i>Probleemstelling</i>	18
2.4.1 Onderzoeksdoel	18
2.4.2 Onderzoeksvraag	18
2.4.3 Deelvragen	19
2.4.4 Begripsbepaling	19
3. Methode van onderzoek	20
3.1 <i>Onderzoeksbenadering</i>	20
3.2 <i>Procedure van onderzoek</i>	20
3.3 <i>Respondenten</i>	22
3.4 <i>Meetinstrumenten</i>	23
3.4.1 Interviews	23
3.4.2 Onderzoeksactiviteit Kletsborden	24
3.5 <i>Analyse</i>	25
3.6 <i>Ethiek</i>	25
3.6.1 Privacy	26
3.6.2 COVID-19 maatregelen	26
3.7 <i>Betrouwbaarheid</i>	26

3.8 Validiteit	27
3.9 Draagvlak	27
4. Resultaten	28
4.1 Deelvraag 1: Wat is de betekenis van normen en waarden op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien volgens de jongeren?	28
4.2 Deelvraag 2: Wat is de betekenis van contacten van entrea lindenhout en persoonlijke contacten op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien volgens de jongeren?	30
4.2.1 Persoonlijke contacten	30
4.2.2 Contacten van entrea lindenhout	30
4.3 Deelvraag 3: Wat is de betekenis van de fysieke omgeving 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien volgens de jongeren?	31
4.3.1 Binnenomgeving	31
4.3.2 Buitenomgeving	32
5. Conclusie en discussie	32
5.1 Conclusie	32
5.2 Discussie	34
5.2.1 Kwaliteit en reikwijdte onderzoek	34
5.2.2 Aanbeveling	35
Bibliografie	37
Bijlagen	41
Bijlage I: Interviewguide	41
Bijlage II: Woonvormen Wonen & Opgroeien regio Nijmegen en Rivierenland	44
Bijlage III: Ecologisch model van Bronfenbrenner	50
Bijlage IV: Schematische weergave van de procedure van onderzoek	54
Bijlage V: Belangenanalyse	55
Bijlage VI: Dataverzameling van de thema's	57
Bijlage VII: Operationaliseren centrale begrippen	62
Bijlage VIII: Codeboom	65
Bijlage IX: Foto's interviewguide	66
Bijlage X: Informatiebrief onderzoek	67
Bijlage XI: Spelregels Kletsborden	70

Samenvatting

Entrea lindenhout biedt specialistische jeugdhulp binnen Gelderland, in delen van Overijssel, Noordoost-Brabant en Noord-Limburg (entrea lindenhout, 2020c). De focus van dit onderzoek ligt op de regio Nijmegen en Rivierenland. Entrea lindenhout heeft een duidelijke visie: Jongeren horen thuis en als dat niet kan, 'zo thuis mogelijk' (entrea lindenhout, 2019a). Entrea lindenhout heeft een transformatie van Wonen & Opgroeien in gang gezet om beter aan te sluiten bij deze visie. Voor hen is het nu tijd om te evalueren of deze transformatie ook volgens de jongeren doeltreffend is geweest. De eerste stap hierbij is het in kaart brengen van het perspectief van de jongeren op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien.

Dit onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van een afstudeeronderzoek van de opleiding Pedagogiek aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN), in Nijmegen. Het doel van dit kwalitatieve onderzoek is, om vanuit een samenwerkende jongerenparticipatie, het perspectief van jongeren van entrea lindenhout op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien, inzichtelijk te maken. Samen met zeven jongeren, één onderzoeker van het lectoraat Werkzame Factoren in de Jeugd- en Opvoedhulp (WFJO) en twee student-onderzoekers Pedagogiek, is een onderzoeksgroep geformeerd. Tijdens de samenwerking met de jongeren uit de onderzoeksgroep gaat het niet alleen om de vraag hoe zij betekenis geven aan 'zo thuis mogelijk', maar ook hoe zij vanuit hun visie en leefwereld dit vraagstuk zouden benaderen.

De onderzoeksvraag, die centraal staat, is: Wat is het perspectief van de jongeren die verblijven in de woongroepen van entrea lindenhout op "zo thuis mogelijk" wonen en opgroeien? In de deelvragen ligt de focus op relevante thema's, die volgens de jongeren van de onderzoeksgroep van invloed zijn op 'zo thuis mogelijk'. Deze thema's zijn: normen en waarden, contacten van entrea lindenhout en persoonlijke contacten, en fysieke omgeving.

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag zijn jongeren, in de leeftijd van 9 tot 20 jaar, die woonachtig zijn binnen verschillende woongroepen van entrea lindenhout, benaderd. De data worden verzameld door middel van tien interviews en vier speelmomenten van het spel Kletsborden. De dataverzameling vindt, vanwege de COVID-19 maatregelen, voor het grootste deel via beeldbellen of telefonisch plaats. Uit de data blijkt dat de betekenis die jongeren geven aan 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien, overeenkomt. Jongeren geven aan vooral 'zo normaal mogelijk' te willen opgroeien, net als in een 'gemiddeld' gezin. Hoe jongeren hier invulling aan geven is afhankelijk van het referentiekader dat zij hebben. Nabijheid van de groepsleiding, sociale contacten, inspraak, je gehoord voelen en een huiselijke sfeer, zijn volgens de jongeren belangrijk in de betekenis die zij geven aan 'zo thuis mogelijk'. Ondanks de vele overeenkomsten, blijft 'zo thuis mogelijk' een abstract begrip. Iedereen is anders en daarom moet per individu gekeken worden wat hij nodig heeft om zich thuis te voelen.

Op basis van de uitkomsten van de resultaten wordt aanbevolen jongeren en groepsleiding het aangepaste spel Kletsborden samen te laten spelen, met als doel alledaags contact te bevorderen en inzichtelijk te maken wat jongeren nodig hebben om zich thuis te voelen. Het tweede advies is, jongeren en groepsleiding samen in gesprek te laten gaan, over hoe jongeren meer inspraak kunnen krijgen, bijvoorbeeld vanuit een focusgroep. De laatste aanbeveling is, het houden van een dialoogsessie met medewerkers, om in kaart te brengen hoe zij tegen 'zo thuis mogelijk' aankijken en hun handelen het beste kunnen laten aansluiten op de behoeften van de jongeren.

Leeswijzer

Belangrijke begrippen voorafgaand het lezen

In dit onderzoek draait het om het perspectief van de jongeren van entrea lindenhout op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien. **Wonen & Opgroeien** is een afdeling van entrea lindenhout.

In dit onderzoek wordt over '**jongeren**' (0 tot 23 jaar) gesproken. Dit kan in de meeste gevallen ook gelezen worden als kinderen en jongeren, behalve in die gevallen waarbij in de tekst specifiek naar kinderen (tot 12 jaar) wordt verwezen.

Onder **ouders** worden in dit onderzoek, naast wettelijk vertegenwoordigers, ook voogden en pleegouders, verstaan. **Medewerkers** worden binnen dit onderzoek gezien als 'zij die beroepsmatig met jongeren werken'. Medewerkers worden door de jongeren **groepsleiding** genoemd.

De **projectgroep** bestaat uit Madeleine Theunissen (zorgmanager en tevens opdrachtgever), Marcel Quanjel (bestuurssecretaris), Martine van der Burgt (coördinator wonen), Marion van Hattum (Lector bij het lectoraat Werkzame Factoren in de Jeugd- en Opvoedhulp (WFJO) van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN)), Janneke Peelen (Onderzoekster bij het lectoraat WFJO van de HAN), Marieke Saedt (student Pedagogiek op de HAN) en Marjolein van der Tas (student Pedagogiek op de HAN).

De **onderzoeksgroep** bestaat uit zeven jongeren die wonen (of hebben gewoond) bij entrea lindenhout, de twee Pedagogiek studenten van de HAN, die **de student-onderzoekers** worden genoemd en de onderzoeker van het lectoraat WFJO van de HAN.

Daar waar over **hij** gesproken wordt, kan in de regel ook **zij** gelezen worden. Dit geldt ook voor woorden als onderzoeker (onderzoekster) en medewerker (medewerkster) et cetera.

Opbouw van het onderzoeksverslag

In het inleidende eerste hoofdstuk wordt de aanleiding van het onderzoek beschreven en uitleg gegeven over de context waarbinnen dit afstudeeronderzoek naar 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien plaatsvindt. In hoofdstuk 2 staat de probleemanalyse centraal, waarin zowel een analyse van het probleem in de praktijk als een analyse van de literatuur in relatie tot de praktijk wordt uitgewerkt. De conclusie van de probleemanalyse mondt uit in de probleemstelling, waarin het doel, de onderzoeksvraag en deelvragen, en de begripsbepaling zijn uitgewerkt. In de begripsbepaling worden de belangrijkste begrippen van de onderzoeksvraag en deelvragen geoperationaliseerd. In hoofdstuk 3 wordt de methode van onderzoek uitgewerkt, waarbij wordt ingegaan op de onderzoeksbenadering, de procedure van onderzoek, de werving van respondenten, de meetinstrumenten en de analysemethode. Ook worden ethische kwesties en de kwaliteit van onderzoek toegelicht. In hoofdstuk 4 worden per deelvraag de resultaten gepresenteerd. Hoofdstuk 5 bestaat uit twee delen: de conclusie en de discussie waarin wordt teruggeblikt op het onderzoek en aanbevelingen worden gedaan aan entrea lindenhout, hoe zij met de resultaten van het onderzoek verder kunnen gaan.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding van het onderzoek

Duizenden jongeren in Nederland kunnen (tijdelijk) niet meer thuis wonen (Het Vergeten Kind, 2020). Entrea lindenhouw heeft een duidelijke visie: Jongeren horen thuis en als dat niet kan, 'zo thuis mogelijk' (entrea lindenhouw, 2019a). Dit betekent in de praktijk dat entrea lindenhouw specialistische jeugdhulp, waar kan thuis en in de eigen omgeving aanbiedt. In de gevallen dat thuis wonen (tijdelijk) niet mogelijk is, biedt entrea lindenhouw kleinschalige woonvoorzieningen die lijken op een gezinssituatie. Entrea lindenhouw geeft jeugdhulp binnen Gelderland, in delen van Overijssel, Noordoost-Brabant en Noord-Limburg (entrea lindenhouw, 2020c). De focus van dit onderzoek ligt op de regio Nijmegen en Rivierenland.

Volgens de organisatie sloot het aanbod van wonen en opgroeien niet meer voldoende aan bij de drijfveer van 'zo thuis mogelijk'. Vanaf september 2018 tot en met juli 2019 is daarom een transformatie van de afdeling Wonen & Opgroeien in gang gezet. Deze afdeling is een overkoepelend orgaan voor de verschillende woon- en verblijfsvormen van entrea lindenhouw (Bijlage: II). De gedachte van de transformatie was zorg kleinschaliger en meer flexibel te organiseren, waarbij de zorg meebeweegt met de ontwikkeling van de jongeren. Voorheen moesten jongeren vaak meerdere malen verhuizen naar een andere voorziening als de zorgvraag veranderde (zorgmanager, persoonlijke communicatie, 10 januari 2020). Een andere verandering die is ingezet, is het verkleinen van het aantal hulpverleners waarmee jongeren in aanraking komen tijdens hun verblijf. In de praktijk betekent dit dat er met kleinere en vaste teams gewerkt wordt per woonvorm (entrea lindenhouw, 2018).

Voor entrea lindenhouw is het nu tijd te evalueren of de verandering daadwerkelijk heeft bijgedragen aan 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien. De opdrachtgever hecht veel waarde aan het perspectief van jongeren op de transformatie (zorgmanager, persoonlijke communicatie, 10 januari 2020). Het lectoraat Werkzame Factoren in de Jeugd- en Opvoedhulp (WFJO) van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) is door entrea lindenhouw gevraagd om met hen deze evaluatie vanuit het perspectief van jongeren te verwezenlijken. Wij, twee studenten Pedagogiek (student-onderzoekers), zijn in het kader van ons afstuderen, benaderd om als onderdeel van deze evaluatie het perspectief van jongeren op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien in kaart te brengen. De resultaten van het onderzoek worden gebruikt om met medewerkers en management de transformatie te evalueren (bestuurssecretaris, persoonlijke communicatie, 10 januari 2020).

In dit onderzoek vormt jongerenparticipatie het uitgangspunt. Het gaat niet alleen om de vraag hoe jongeren betekenis geven aan 'zo thuis mogelijk', maar ook hoe zij vanuit hun visie en leefwereld dit vraagstuk zouden benaderen. In dit onderzoek is gewerkt met een onderzoeksgroep bestaande uit zeven jongeren, die gedurende de looptijd van het onderzoek verblijven in een van de woongroepen van entrea lindenhouw. De jongeren van de onderzoeksgroep zijn tijdens het onderzoek actief betrokken geweest bij zowel het onderzoeksproces, als de besluitvorming. Daarnaast bestaat de onderzoeksgroep uit de student-onderzoekers. Zij hebben samen met de jongeren het onderzoek vormgegeven en uitgevoerd. Ook een onderzoeker van het lectoraat WFJO is onderdeel van de onderzoeksgroep, omdat zij de tweede stap van de evaluatie zal uitvoeren.

Voor het onderzoek is een projectgroep samengesteld. Deze projectgroep bestond naast de student-onderzoekers en de onderzoeker van het lectoraat, uit de zorgmanager (de opdrachtgever van het onderzoek), de coördinator wonen en de bestuurssecretaris die belast is met de evaluatie van de transformatie. Deze projectgroep is gedurende het onderzoek zeven keer bijeengekomen om de koers en het verloop van het onderzoek te bespreken.

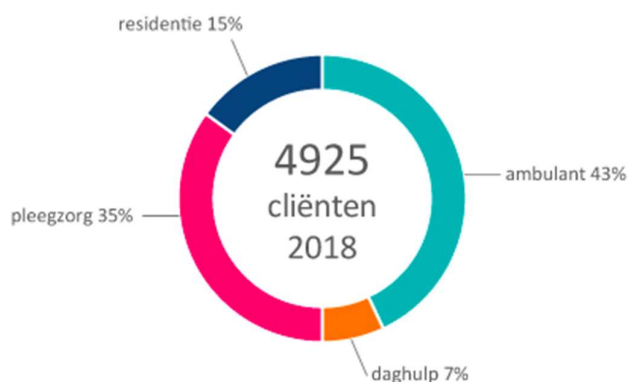
Vanwege de COVID-19 maatregelen was het vanaf half maart 2020 niet mogelijk fysiek bijeen te komen. Gedurende deze maatregelen hebben alle bijeenkomsten, interviews en onderzoeksactiviteiten telefonisch of via Microsoft Teams (Teams) plaatsgevonden. Tijdens het onderzoek hebben wij als onderzoekers de adviezen van de HAN gehanteerd. De HAN volgde de richtlijnen van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, 2020a).

1.2 Context

1.2.1 Entrea lindenhout

Entrea lindenhout is in april 2017 ontstaan uit een fusie van Entrea en Lindenhout (entrea lindenhout, 2020b). Entrea lindenhout biedt ondersteuning aan jongeren met complexe gedrags- en opvoedingsproblemen, trauma- en hechtingsproblematiek, bij ouderschap, bij een complexe echtscheiding, of als onduidelijk is waar de problemen vandaan komen (entrea lindenhout, 2019f). De problematiek van deze jongeren is zeer uiteenlopend (Harder, Knorth, & Zandberg, 2006). De jongeren kunnen te maken hebben met problemen op emotioneel, sociaal, cognitief en psychiatrisch gebied. Wettelijk gezien bestaat de doelgroep van entrea lindenhout uit jongeren tussen de 0 en de 21 jaar (entrea lindenhout, 2019g). Met een duidelijke hulpvraag is verlenging van plaatsing mogelijk tot 23 jaar.

In samenwerking met: onderwijs, jeugd geestelijke gezondheidszorg (GGZ), wijkteams en betrokken deskundigen, werkt entrea lindenhout aan de vraag van jongeren. Tijdens deze samenwerking hebben de jongeren en hun ouders de regie. In de begeleiding van jongeren is het volgens entrea lindenhout noodzakelijk samen te werken met het netwerk (entrea lindenhout, 2020d). Waar mogelijk, wil entrea lindenhout dat ouders en jongeren zo snel mogelijk weer zelfstandig verder kunnen. Vanuit een groot en divers aanbod wordt alles gedaan om te zorgen dat jongeren zich in hun eigen omgeving kunnen ontwikkelen. Met passende begeleiding en behandeling die het liefst thuis of dichtbij huis plaatsvindt. Deze ondersteuning wordt gerealiseerd door inzet van ambulante begeleiding, specialistische begeleiding, residentiële begeleiding, speciaal onderwijs en opvoedondersteuning. De verdeling van de jongeren binnen dit zorgaanbod is schematisch weergegeven in Figuur 1.1.

Figuur 1.1: Verdeling van de jongeren binnen het zorgaanbod in 2018 (entrea lindenhout, 2020a).

Wanneer jongeren niet thuis kunnen wonen streeft entrea lindenhout naar een passende oplossing (entrea lindenhout, 2018). Om te komen tot deze oplossing, is er een divers aanbod aan verblijfsvormen. Dit betekent een mix van veel pleegzorg, aangevuld met een groot aantal gezinshuiszorg en een kleiner aantal residentiële zorg.

Dit onderzoek richt zich op jongeren die wonen binnen residentiële woongroepen: Woongroep A en Woongroep B, die intensieve zorg (vanaf 12 jaar) en Kamertraining Plus (16 tot 23 jaar) bieden, Kamertraining met hoofdbewoner (16 tot 23 jaar) en Tijdelijk Verblijf Groep (8 tot 18 jaar). Daarnaast richt dit onderzoek zich op Gezinshuis Plus en Woonhuis, waar kinderen onder de 12 jaar wonen (Bijlage: II).

1.2.2 Lectoraat

De HAN kent het lectoraat WFJO. Zij werkt aan het bevorderen van de effectiviteit van het professioneel handelen in de jeugd- en opvoedhulp en richt zich daarbij op praktijkonderzoek naar samenwerkingsvraagstukken (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, 2020b). Entrea lindenhout en het lectoraat WFJO werken regelmatig samen (zorgmanager, persoonlijke communicatie, 10 januari 2020).

2. Probleemanalyse

In de probleemanalyse is onderscheid gemaakt tussen het probleem in de praktijk en het probleem in de literatuur. Deze hebben elkaar wederzijds beïnvloed. Zo hebben bevindingen uit de praktijk aangezet tot het analyseren van specifieke aspecten in de literatuur en vormde de literatuurstudie aanleiding voor het stellen van nieuwe vragen aan de praktijk.

Aan de hand van het ecologisch model van Bronfenbrenner (in Eldering, 2014), is in het micro-, meso-, exo-, macro- en chronosysteem, de invloed van de sociale omgeving op de jongeren, die woonachtig zijn bij entrea lindenhout, in kaart gebracht (Bijlage: III). De relaties waarmee de jongeren direct in contact staan zijn in het microsysteem inzichtelijk gemaakt. Het belang van de relaties tussen het netwerk, de jongeren en de organisatie, zijn in het mesosysteem beschreven. De transformatie van Wonen & Opgroeien valt onder het ecosysteem. Binnen het macrosysteem zijn de culturele omgeving en de maatschappelijke verschuiving van de jeugdhulp uitgewerkt. In het chronosysteem is de tijd waarin jongeren leven en veranderingen die normaal en typerend zijn voor hun ontwikkeling beschreven.

2.1 Praktijkanalyse

Om zicht te krijgen op de betekenis van het vraagstuk 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien binnen entrea lindenhout, is een praktijkanalyse uitgevoerd. Om meerdere perspectieven in kaart te brengen is deelgenomen aan de jongerenraad en zijn zeven verschillende medewerkers geïnterviewd. Daarnaast zijn diverse (beleids)documenten van entrea lindenhout geanalyseerd.

De 5xW+H+W-methode van Migchelbrink (in Van der Donk en Van Lanen, 2019) is als uitgangspunt gebruikt voor de probleemanalyse. Op deze manier is inzichtelijk gemaakt wat sterke punten en wat knelpunten zijn omtrent het praktijkprobleem. Voor het creëren van een samenhangend verslag zijn de antwoorden op de vragen samengevoegd tot een lopend verhaal. In paragraaf 2.1.1 en paragraaf 2.1.2 wordt uitgewerkt wat het probleem is, hoe het ontstaan is en waar en wanneer het probleem zich voordoet. In paragraaf 2.1.3 wordt duidelijk waarom het probleem nu urgent is en welke oplossingen er al zijn voor het probleem. In paragraaf 2.1.4 wordt tenslotte weergegeven wie te maken hebben met het probleem.

2.1.1 Terug naar de bedoeling

Het versterken van zelfregie en eigen kracht is het motto van deze tijd (Bekker & Witte, 2017). Nadat dit lang een speerpunt is geweest op de politieke agenda, is op 1 januari 2015 de nieuwe Jeugdwet in werking getreden. Op grond van deze wet zijn gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdhulp. Naast preventie vormt het uitgaan van eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht

van jongeren en hun ouders, met inzet van hun sociale netwerk, een belangrijk doel van de Jeugdwet (Schmidt & Ince, 2017). Vanuit de doelstelling van de Jeugdwet en de bijbehorende transitie van de jeugdzorg is ook binnen entrea lindenhout een transformatie ingezet (zorgmanager, persoonlijke communicatie, 27 januari 2020). Met de fusie van Entrea en Lindenhout ontstond de mogelijkheid om gezamenlijke kernwaarden te formuleren en het zorgaanbod actiever om te zetten. Er zijn vijf drijfveren opgesteld, die voor hen helpend zijn bij het realiseren van 'de bedoeling', ofwel terug naar het bieden van hulp die passend is bij de vraag van de cliënt en zijn netwerk (coördinator wonen, persoonlijke communicatie, 20 februari 2020).

De vijf drijfveren van entrea lindenhout zijn:

1. **Een kind hoort thuis of zo thuis mogelijk.** Gestreefd wordt naar een zo kort mogelijke periode van behandeling en zo passend mogelijk binnen het gewone leven (entrea lindenhout, 2020d). Als thuis wonen (tijdelijk) niet kan, wordt gezocht naar een manier van wonen die het meest op een gezinssituatie lijkt.
2. **Een groter gewoon.** "Niet alles wat anders is, is gelijk een stoornis, ziekte of behoeft een label" (ibid., p. 1). Jongeren met ander gedrag of een andere culturele achtergrond, 'horen erbij'.
3. **De relatie als kloppend hart.** Entrea lindenhout geeft jongeren een stem. Middels intervisie, supervisie en reflectiebijeenkomsten kunnen jongeren aangeven wat nodig is en wat wel en niet werkt.
4. **We doen het samen.** In samenwerking met verschillende organisaties en alle betrokken deskundigen wordt gewerkt aan de vraag van jongeren. De regie ligt bij de jongeren en hun ouders.
5. **Niemand laten wachten.** Gestreefd wordt naar een snelle aanmeldroute, een verbinding tussen zorgmedewerkers en ondersteunende medewerkers, bekende mensen en daardoor snellere lijnen en kortere routes (ibid.).

Deze drijfveren gelden voor de gehele organisatie, waaronder de afdeling Wonen & Opgroeien. Om effectief te werken volgens de vijf drijfveren en vanwege de bedrijfseconomische redenen, heeft entrea lindenhout van september 2018 tot en met juli 2019 het wonen anders georganiseerd. Er zijn groepen samengevoegd en groepen zijn naar andere locaties verhuisd. Deze transformatie heeft plaatsgevonden in de regio Nijmegen en Rivierenland, omdat hier in vergelijking met het landelijke regionale gemiddelde, relatief veel residentiële zorg en minder pleeg- en gezinshuiscare was (entrea lindenhout, 2018).

De gedachte van de transformatie was zorg kleinschaliger en meer flexibel te organiseren, waarbij de hulpverleners meebewegen met de ontwikkeling van de jongeren (entrea lindenhout, 2018). Van de medewerkers wordt een andere manier van werken gevraagd. Er wordt van hen gevraagd om begeleiding meer in afstemming met het netwerk vorm te geven en minder beroep te doen op 'beheersing' (Struijk, 2019). Om deze manier van werken eigen te maken, hebben medewerkers de training 'Professional vanuit je hart' van Mascha Struijk gevolgd.

2.1.2 'Zo thuis mogelijk' in de praktijk

Afstemming met het netwerk vraagt een systeemgerichte aanpak (entrea lindenhout, 2020d). Gekeken wordt hoe het netwerk een rol kan blijven spelen tijdens de begeleiding en wat vanuit thuis gedaan kan worden. "Dit kunnen simpele dingen zijn, zoals het doen van de was of dat jongeren, waar mogelijk, nog twee tot drie dagen in de week thuis kunnen eten" (medewerker 1, persoonlijke communicatie, 9 april 2020). Dit geldt zowel voor jongeren die weer naar huis gaan, als voor jongeren waarbij dit niet mogelijk is. Voor jongeren die tijdelijk uit huis geplaatst zijn, is het belangrijk dat de stap terug naar huis zo klein mogelijk is (bestuurssecretaris, persoonlijke communicatie, 7 februari 2020).

Ook wat betreft de regels op de groep vindt steeds meer afstemming plaats met thuis en gelden minder algemene groepsregels (medewerker 2, persoonlijke communicatie, 9 april 2020). In overleg met jongeren en ouders en/of netwerk wordt gekeken wat wenselijk is. "Bij mij op de groep mag iemand later naar bed, terwijl ze even oud is", aldus jongere C uit de onderzoeksgroep (persoonlijke communicatie, 2 februari 2020). Groepsregels werden voorheen vastgesteld om het op de woongroepen beheersbaar te houden en dagritme te bieden (coördinator wonen, persoonlijke communicatie, 25 maart 2020). Volgens een mentorhuisouder, met ervaring binnen woongroepen, werden jongeren in een groepssysteem onderworpen aan veel vaste regels, plannings en schema's (persoonlijke communicatie, 3 maart 2020). Volgens haar werden jongeren hierdoor niet weerbaar gemaakt voor de rest van hun leven en werden leerkansen ontnomen. Ook andere medewerkers benoemen, dat de voorheen strakke groepsregels de jongeren minder goed voorbereiden op het leven buiten de muren van entrea lindenhout. Zo zegt een medewerker van een van de woongroepen over het loslaten van veel groepsregels: "Ik denk wel dat het gezond is voor de toekomst van jongeren dat ze leren omgaan met verschillende mensen. Het kan zijn dat de ene collega andere normen en waarden heeft en je ergens op aanspreekt en de andere niet" (medewerker 3, persoonlijke communicatie, 13 maart 2020).

Een andere belangrijke verandering in de organisatie van Wonen & Opgroeien is dat jongeren nu zoveel als mogelijk gedurende hun verblijf bij entrea lindenhout op één en dezelfde groep verblijven. Voorheen moesten jongeren vaak meerdere malen verhuizen naar een andere voorziening, als de zorgvraag veranderde (zorgmanager, persoonlijke communicatie, 10 januari 2020). Daarnaast is het aantal hulpverleners waarmee jongeren in aanraking komen tijdens hun verblijf verkleind. In de praktijk betekent dit, dat met kleinere en vaste teams gewerkt wordt per woonvorm (entrea lindenhout, 2018). Tevens is de verandering doorgevoerd dat kinderen onder de twaalf jaar, waar mogelijk, worden opgevangen in gezins- en woonhuizen in plaats van groepsresidentiële zorg.

Naar aanleiding van de transformatie geeft entrea lindenhout aan dat zij veel stappen hebben gezet, desalniettemin zullen ontwikkelpunten blijven (entrea lindenhout, 2019e). Ook medewerkers geven aan dat er belangrijke stappen zijn gezet, maar dat ze wel nog steeds in een leerproces zitten: "Het is gewoon ervaren wat werkt en wat niet of moeten we iets anders uitstralen?" (medewerker 3, persoonlijke communicatie, 13 maart 2020). Daarnaast ervaren medewerkers dat het soms zoeken is naar de betekenis van 'zo thuis mogelijk' in een residentiële context. Dit speelt vooral bij Tijdelijk Verblijf, de crisisopvang (medewerker 1, persoonlijke communicatie, 9 april 2020). Het streven is dat jongeren hier maximaal 28 dagen verblijven en dan teruggaan naar huis of doorgeplaatst worden naar een dan wel passende woonvorm. Vanwege de tijdelijke verblijfsfunctie is het volgens de medewerker niet de bedoeling dat jongeren gehecht raken aan deze plek. Wel is het de bedoeling dat jongeren zich tijdens dit verblijf veilig en prettig voelen.

De vraag naar de betekenis van thuis speelt echter ook bij de woongroepen:

Ik denk het feit dat we een thuis nooit kunnen bieden op een groep, want het is gewoon geen gezinsvorm. En tegelijk denk ik dat het goed is, want een jongere heeft al een thuis. In die zin is het lastig of je ook echt een tweede thuis wil bieden, als het perspectief weer thuis wonen is. Sommige jongeren missen thuis dan extra erg. Terwijl voor jongeren die wel graag op de groep zijn, wil je het gezellig maken. Voor hen voelt dit meer als thuis, dan voor de jongeren die graag naar huis willen. Dus dat vind ik soms lastig (medewerker 3, persoonlijke communicatie, 13 maart 2020).

Een andere medewerker omschrijft dat jeugdzorgwerkers vanuit hun eigen perspectief betekenis en vormgeven aan 'zo thuis mogelijk'. Dat perspectief is vaak niet het perspectief van de jongeren bij entrea lindenhout: "Misschien is het ook wel een plaatje waarin zij zich helemaal niet herkennen, waar zij niet eens een beeld bij hebben" (mentorhuisouder, persoonlijke communicatie, 3 maart 2020). De transformatie die heeft plaatsgevonden, was vanuit het oogpunt van volwassenen. Maar wat betekent 'zo thuis mogelijk' voor de jongeren?

2.1.3 De visie van jongeren op 'zo thuis mogelijk'

Voor entrea lindenhouw is het van belang te evalueren of de transformatie doeltreffend is. Entrea lindenhouw wil weten of dat wat ze hebben aangepast het juiste en voldoende is geweest om een 'zo thuis mogelijke' omgeving te creëren. Het probleem leeft, omdat het perspectief van de jongeren op 'zo thuis mogelijk' nog ontbreekt. Het kijken door de ogen van jongeren, ziet de bestuurssecretaris als de grootste prioriteit voor het onderzoek: "Dat gebeurt namelijk nog niet zo veel. Het is belangrijk dat jongeren echt een stem krijgen" (bestuurssecretaris, persoonlijke communicatie, 7 februari 2020).

Aan de medewerkers is gevraagd of zij het onderwerp 'zo thuis mogelijk' met de jongeren bespreken. Twee medewerkers geven aan dat ze op de groep wel regelmatig spreken over de groepssfeer, maar dat ze het niet vaak hebben over 'zo thuis mogelijk' (persoonlijke communicatie, 9 april 2020). Een andere medewerker geeft aan dat een gesprek met de jongeren een belangrijke volgende stap kan zijn in de transformatie: "Daar kunnen we dan weer nieuwe dingen van leren, waar we mee verder kunnen" (medewerker 3, persoonlijke communicatie 13 maart 2020).

In de jongerenraad is over sommige aspecten van 'zo thuis mogelijk' wel gesproken. Al voor de transformatie hebben jongeren aangegeven dat het grote aantal medewerkers met wie ze gedurende hun verblijf te maken krijgen, niet bijdraagt aan een thuisgevoel (medewerker 4, persoonlijke communicatie, 24 februari 2020). Als onderdeel van de transformatie is dit punt nadrukkelijk aangepakt.

Met de jongeren uit de onderzoeksgroep is tijdens de eerste bijeenkomst een mindmap gemaakt over het begrip 'thuis'. Daarnaast hebben zij op een eigen moment een creatieve opdracht gemaakt. Met behulp van mindmaps, foto's en tekeningen, hebben zij 'zo thuis mogelijk' in beeld gebracht. Hieruit is gebleken dat een aantal onderwerpen voor hen centraal staat. Deze onderwerpen zijn te categoriseren onder de thema's: normen en waarden, contacten van entrea lindenhouw en persoonlijke contacten, en fysieke omgeving (Bijlage: VI). Volgens jongeren kunnen deze thema's gezien worden, als beïnvloedende factoren op de betekenis en invulling die jongeren geven aan 'zo thuis mogelijk'. Om die reden zijn deze thema's richtinggevend geworden in het onderzoek. Ook hebben jongeren aangegeven op een andere manier data te willen verzamelen dan enkel standaard vragen stellen. Dit vormt een aandachtspunt bij het vormgeven van de onderzoeksmethoden.

2.1.4 Wie hebben met het probleem te maken?

Dit onderzoek kent diverse betrokkenen met verschillende belangen. Om die reden is een belangenanalyse uitgevoerd (Bijlage: V). Dit wordt nader toegelicht in paragraaf 3.8. In het bijzonder hebben jongeren die woonachtig zijn binnen woongroepen van entrea lindenhouw te maken met het onderwerp 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien. De transformatie heeft tenslotte invloed op hun leefklimaat.

Naast jongeren, worden medewerkers die in contact staan met jongeren, als betrokkenen beschouwd. De transformatie heeft van de medewerkers een aangepaste manier van werken gevraagd. Volgens de medewerkers heeft deze aangepaste manier van werken een positief effect gehad op hun werkklimaat (medewerker 1, persoonlijke communicatie, 9 april 2020). Voor de medewerkers is het van belang te weten wat jongeren belangrijk vinden en wat zij met betrekking tot het onderwerp 'zo thuis mogelijk' kunnen verbeteren of versterken.

Andere belangrijke betrokkenen zijn de zorgmanager, de coördinator wonen, de bestuurssecretaris en andere beleidsmakers van entrea lindenhouw. Zij hebben belang bij een gedegen uitkomst van het onderzoek, omdat zij daardoor weten wat de transformatie voor de jongeren heeft opgeleverd en waar aandachtspunten liggen.

2.2 Analyse van het probleem in de literatuur

In de literatuuranalyse is gekeken naar wat bekend en relevant is met betrekking tot het thema 'zo thuis mogelijk', specifiek binnen residentiële woonvormen. De jongeren hebben thema's aangedragen die verband houden met normen en waarden, contacten van entrea lindenhout (in de literatuur: professionele contacten) en persoonlijke contacten, en fysieke omgeving. In de literatuurstudie is expliciet aandacht besteed aan deze thema's.

Voorafgaand aan deze thema's wordt de maatschappelijke verschuiving besproken. In de conclusie wordt een terugkoppeling gemaakt naar de praktijkanalyse en wordt de relatie tussen de praktijk en de literatuur verduidelijkt.

2.2.1 Maatschappelijke verschuiving

"De twintigste eeuw staat bekend als de Eeuw van het Kind" (Bakker, Berger, Jagers, & Slot, 2000, p. 10). Eén van de opvattingen in Nederland is om zo veel mogelijk de opvoedcompetenties van ouders te vergroten en in te steken op het in stand houden van gezinnen. De kindwetten vormen een wettelijke basis voor de bescherming van het in ontwikkeling bedreigde kind. Dit wordt bevestigd in artikel 20 van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) (Van Diemen-Steenvoorde, 2018). Dit artikel stelt dat elke jongere, die thuis tijdelijk of blijvend niet veilig en gezond kan opgroeien, het recht heeft om binnen een stabiel gezinsverband te worden opgevangen. De nadruk van zorg ligt op ambulante hulp, maar die kan niet in elke situatie uithuisplaatsing voorkomen (Burggraaf-Huiskes, 2016).

De Jeugdwet stelt dat kinderen bij een uithuisplaatsing terechtkunnen in een gezinshuis of pleeggezin, behalve als dat niet in het belang van het kind is (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.-b). De wet beschrijft, dat residentiële zorg pas wordt ingezet als aantoonbaar is dat pleegzorg of gezinshuizorg niet passend is. Toch kunnen residentiële voorzieningen, zoals woongroepen, wel uitkomst bieden als pleegzorg niet geschikt is. Een residentiële groep dient te streven naar een 'zo thuis mogelijk' leefklimaat (Van Diemen-Steenvoorde, 2018). Residentiële voorzieningen hebben een specifiek pedagogische waarde, in het bijzonder voor jongeren met zware gedragsproblemen. Deze omgeving stimuleert de ontwikkeling van de jongeren, wanneer deze: emotionele veiligheid biedt, mogelijkheid tot het ontwikkelen van persoonlijke- en sociale competenties en waarden en normen overdraagt (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.-d).

2.2.2 Normen en waarden

Door vast te houden aan regels en structuur binnen een woongroep wordt veiligheid en rust gecreëerd (De Lange, Addink, Haspels, & Geurts, 2015). Daarnaast bevordert het de uitvoering van de behandeling en draagt het bij aan een prettige situatie met voldoende leermomenten (Slot & Spanjaard, 2016). Het is echter niet bevorderlijk voor het leefklimaat om te veel regels te hanteren. De nadruk ligt dan op het handhaven van de regels, waardoor een repressieve sfeer ontstaat (De Lange et al., 2015). Het heeft de voorkeur om jongeren te betrekken bij het formuleren van de regels en het dagritme. Wanneer er een positieve benadering is, met de nadruk op het stimuleren van gewenst gedrag, staat het naleven van regels minder centraal (Slot & Spanjaard, 2016).

Lough (in De Lange et al, 2015. p. 54) stelt daarnaast, dat het belangrijk is dat jongeren binnen de residentiële zorg dezelfde toegang hebben tot onderwijs, werk en vrijetijdsbesteding, als leeftijdsgenoten. "Dit versterkt voor hen gevoelens van normaliteit en stelt hen in staat eigenschappen, als zelfvertrouwen en weerbaarheid op te bouwen" (ibid., p. 54). Veel jongeren in de residentiële zorg willen dat hun levens zo normaal mogelijk zijn en voelen (Boendermaker, Rooijen, Berg, & Bertelink, 2013). Tegelijkertijd hebben deze jongeren speciale en individuele behoeften, waaraan voldaan moet worden. Het verwezenlijken van een gangbaar dagelijks leven, moet volgens Boendermaker en collega's (2013), daarom altijd in balans zijn met de behoefte aan een behandeling.

Opvoeden is normatief. Bij de opvoeding van jongeren zijn normen en waarden van opvoeders van invloed (De Lange et al., 2015). Voor het verwezenlijken van een pedagogisch leefklimaat binnen een woongroep is het van belang dat opvoeders en groepsleiding zich bewust zijn van hun eigen normen en waarden met betrekking tot de opvoeding van de jongeren. De normen en waarden van betrokkenen kunnen onderling verschillen. Het cruciaal om met jongeren en hun ouders in gesprek te gaan over normen en waarden in de opvoeding, zowel op de woongroep als thuis (ibid.).

2.2.3 Professionele contacten en persoonlijke contacten

De basisbehoeften van jongeren in een woongroep ten aanzien van sociaal contact zijn dezelfde als die van andere meer reguliere groepen, zoals een klas, alleen sterker (Luitjes & De Zeeuw-Jans, 2015). Jongeren in woongroepen hebben over het algemeen een sterkere behoefte aan persoonlijk contact, invloed en controle. De oorzaak daarvan kan zijn dat in hun kindertijd niet is voldaan aan hun basisbehoefte aan veiligheid, bijvoorbeeld ten gevolge van ontwikkelingsproblemen, mishandeling en/of verwaarlozing (ibid.).

Professionele contacten

Continuïteit en voorspelbaarheid zijn belangrijk voor de ontwikkeling van elke jongere, zeker als de jongere niet opgroeit binnen het eigen gezin (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.-c). Uithuisgeplaatste jongeren vormen een kwetsbare groep, bij wie de ontwikkeling onder druk staat. Om passende begeleiding te bieden is het, volgens het Nederlands Jeugdinstituut (NJI), van belang dat betrokkenen goed zicht hebben op de ontwikkeling van de jongeren en mogelijke belemmeringen of risicofactoren (ibid.).

Hechtingsstoornissen komen veel voor bij uithuisgeplaatste jongeren. Zij zijn vaak opgegroeid in extreme situaties, waarbij ouders onvoldoende de voorwaarden voor de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind hebben kunnen vervullen (Rigter & Van Hintum, 2015). Ondanks dat gehechtheid nooit is afgerond, zijn de eerste levensjaren van een kind cruciaal in het ontwikkelen van gezonde gehechtheidsrelaties (Kalthoff, 2017). Het is de taak van hulpverleners om aandacht te hebben voor de vaak verstoorde gehechtheidsrelatie (Rigter & Van Hintum, 2015). Hoe onveiligere gehecht jongeren zijn, hoe minder zij een beroep doen op begeleiders voor steun, troost en advies, hoe minder contact zij zoeken en hoe vijandiger hun gedrag is (Boendermaker et al., 2013). Om als begeleiders goed te reageren op het gedrag van de jongeren is een sensitieve houding noodzakelijk. Daarnaast is het opbouwen van een goede alliantie met een gepaste afstand en nabijheid van belang. Een goede relatie tussen de jongeren en groepsleiders kan positieve uitkomsten voor de jongere teweeg brengen (ibid.). Terwijl vroeger in de residentiële zorg een emotionele band tussen hulpverlener en jongere taboe was, beseft men nu dat zo'n band, juist goed en beschermend kan werken. Dit indien de hulpverlener professionele grenzen in acht neemt en er geen of weinig personeelwissel plaatsvindt (ibid.). Belangstelling en betrokkenheid van groepsleiding voor dingen die jongeren bezighouden, bevordert het contact (Slot & Spanjaard, 2016). De groepsleider kan belangstelling tonen in activiteiten van jongeren, het dagelijkse leven, hobby's, vrienden en familie.

Veel jongeren in de residentiële zorg willen dat hun levens zo normaal mogelijk zijn en voelen (Boendermaker et al., 2013). Tegelijkertijd hebben deze jongeren speciale en individuele behoeften waaraan voldaan moet worden. Het verwezenlijken van een gangbaar dagelijks leven moet volgens Boendermaker en collega's (2013) daarom altijd in balans zijn met de behoefte aan een behandeling.

Persoonlijke contacten

Ouders hebben het recht betrokken te worden bij de hulpverlening van hun kind (Slot & Spanjaard, 2016). Als ouders niet in de behandeling worden betrokken is het onwaarschijnlijk dat behandelresultaten ook in de thuissituatie behouden blijven (Boendermaker et al., 2013). Wanneer het niet mogelijk is dat een jongere weer naar huis teruggaat, blijven ouders een

belangrijke rol spelen. Het is dus belangrijk om vanaf het begin aan alle betrokkenen duidelijk te maken dat ouders, waar mogelijk, een actieve rol hebben (ibid.).

Het is van belang de protectieve factoren van ouders, het gezin en het netwerk te stimuleren (Slot & Spanjaard, 2016). Deze factoren kunnen leiden tot verbetering. In het contact is er sprake van wederzijdse beïnvloeding tussen ouder en kind. In veel gevallen maken de jongeren deel uit van een breder netwerk van familie en vrienden. Door het netwerk te betrekken kan duidelijk worden welke personen belangrijk zijn voor de jongere en wie eventueel een ondersteunende rol kunnen spelen binnen het hulpverleningsproces en daarna (ibid.).

De relatie tussen jongeren, ouders en hun sociale netwerk is van invloed op identiteitsvorming. Voor jongeren die in de adolescentiefase zitten, spelen identiteitsvraagstukken een grote rol (Feldman, 2016). Zij beginnen het belang van het verwerven van een eigen plek in de maatschappij en de noodzaak om zich een beeld te vormen van zichzelf als individu te zien. Ook neemt de invloed van leeftijdsgenoten toe, maar bij lastige beslissingen willen jongeren toch graag de mening van een ouder (Slot & Spanjaard, 2016). Voor jongeren in een residentiële setting blijkt dit lastiger, omdat de problematiek die een plaatsing nodig maakte, met de ouders te maken kan hebben. Vooral wanneer ouders niet beschikbaar zijn, of hun opvoedingsverantwoordelijkheid niet nemen is het moeilijk een invulling te vinden voor de ontwikkelingsstaak 'positie verwerven ten opzichte van de ouders' (ibid.).

2.2.4 Fysieke omgeving

Onder de fysieke omgeving wordt de leefomgeving van jongeren verstaan (Slot & Spanjaard, 2016). Bij de fysieke omgeving dient rekening gehouden te worden met de veiligheid, beheersing en de randvoorwaarden om te kunnen behandelen. Dat houdt in dat de omgeving stimulerend moet zijn voor het leren van nieuwe vaardigheden. De ligging van een woongroep binnen een woonwijk of verder weg van de samenleving heeft daar invloed op.

Uit onderzoek blijkt dat een huiselijke omgeving waarin de jongere zich veilig voelt noodzakelijk is (Bailey, in Boendermaker et al., 2013). Keuzes in de inrichting en het materiaalgebruik zoals, zachte vloeren, sfeervolle belichting en een kleur op de muur, kunnen huiselijkheid bevorderen. Daarnaast wordt in het onderzoek van Bailey benadrukt dat privacy, zoals een plek waar de jongere zich terug kan trekken en die naar eigen smaak ingericht kan worden belangrijk is. In het onderzoek 'Designing with Care, interior design and residential child care' zijn enkele standaarden opgesteld, waaraan de fysieke omgeving moet worden voldaan (Docherty, Kendrick, Sloan, & Lerpiniere, 2006). Standaarden die bijdragen aan een goede kwaliteit van zorg zijn: een eigen kamer voor elke jongere met persoonlijke bezittingen, een kleinschalige woongroep, een 'persoonlijke' ruimte waarin gebruik is gemaakt van kwalitatief goed materiaal, meubels en kleur.

2.2.5 Participatief onderzoek

Bij participatief jongerenonderzoek worden jongeren gezien als onderzoekers (Dedding, Jurrius, Moonen, & Rutjes, 2013). Het belang van het betrekken van jongeren in onderzoek krijgt steeds meer erkenning. De legitimiteit van participatief jongerenonderzoek kent een enorme toename. Dit heeft te maken met de sterke groei van kennis over deze vorm van participatief onderzoek en over strategieën om participatie in de praktijk te brengen (ibid.). Belangrijke inhoudelijke argumenten voor participatie met jongeren zijn, dat jongeren beschikken over de benodigde onderzoekscapaciteiten en dat participatie leidt tot betere besluitvorming (Dedding, Snoei, & Bernard, z.d.). Jongeren zijn meer geneigd informatie te zoeken en vaardigheden te ontwikkelen die nodig zijn om uitdagingen aan te pakken. De hersenen van jongeren hebben nog niet de volwassen vormen aangenomen, wat unieke mogelijkheden in onderzoek kan bieden: "Adolescenten zijn vaak vele malen creatiever, idealistischer en vindingrijker dan volwassenen" (Crone, 2009, p. 149). Daarnaast is betrokkenheid van jongeren in onderzoek noodzakelijk om jeugdhulp beter aan te laten sluiten bij hun behoeften en uit te kunnen gaan van hun eigen kracht. Bovendien hebben jongeren vanuit Artikel 12 van het IVRK het recht om hun mening te

geven over zaken die invloed hebben op hun leven (Defence for Children, z.d). Participatierecht hangt sterk samen met de belangen van jongeren. Zonder rekening te houden met de visie van jongeren, is het moeilijk beslissingen te nemen die daadwerkelijk in hun belang zijn (Kinderrechten, z.d.). Het erop vertrouwen dat volwassenen rekening houden met de gezichtspunten van jongeren is ontoereikend om het participatierecht van jongeren te waarborgen (Dedding et al., 2013).

Participatie is echter een containerbegrip geworden, dat niet altijd goed wordt gedefinieerd. Binnen dit onderzoek wordt de definitie van participatie van Dedding en collega's (2013, p. 15) gehanteerd:

Participatie is een waarde, een manier van kijken naar hoe mensen in relatie staan tot elkaar en wie daarin een stem mag hebben. Een waarde die bovendien gestalte krijgt in dialoog met alle betrokkenen, in de context en in de situatie waarin zij zich bevinden.

Elk participatieproces is door unieke omstandigheden anders (Dedding et al., z.d.). Vanwege de dynamische aard van participatie, kan elk participatieproces gaandeweg om aanpassingen vragen. Participatie kent verschillende niveaus, variërend van raadplegen tot invloed hebben, meebeslissen of zelf initiatief nemen. Het participatieniveau is afhankelijk van wat wenselijk en haalbaar is binnen de grenzen van het onderzoek. Lansdown (in Dedding et al., 2013, p. 20) beschrijft dat er grofweg drie manieren zijn om jongeren te betrekken in onderzoek:

- *Consultatieve participatie*: onderzoekers gaan op zoek naar perspectieven en ervaringen van jongeren met als doel kennis en begrip op te doen van hun leven. Het onderzoek wordt geleid door volwassenen.
- *Samenwerkende participatie*: volwassenen zoeken partnerschap met jongeren, variërend van enige invloed tot heel veel invloed in besluitvorming. Jongeren hebben zowel invloed op het proces als op de uitkomst. De betrokkenheid van jongeren kan variëren in alle of enkele fasen van het onderzoek.
- *Kind gestuurde participatie*: jongeren krijgen de ruimte om de zelf geformuleerde vraagstelling te beantwoorden.

Dit onderzoek wordt in opdracht van entrea lindenhout uitgevoerd. Vanaf het begin hebben zij aangegeven dat ze jongeren een zo actief mogelijke rol willen geven. Om hier invulling aan te geven hebben de student-onderzoekers en de onderzoeker van het lectoraat aangegeven vanaf de start te willen werken met een onderzoeksgroep, bestaande uit jongeren die in alle fasen van het onderzoek meedenken en meebeslissen. Entrea lindenhout stond hier direct voor open en heeft actief geholpen met de werving van jongeren. In dit onderzoek is dus sprake van 'samenwerkende participatie'.

2.3 Conclusie

Samengevat zijn maatschappelijke verschuivingen, de fusie van Entrea en Lindenhout met de daaruit voortkomende vijf drijfveren, en bedrijfseconomische redenen van invloed geweest op het in gang zetten van de transformatie van Wonen & Opgroeien in de regio Nijmegen en Rivierenland. De gedachte achter de transformatie was de zorg kleinschaliger en meer flexibel te organiseren, waarbij hulpverleners meebewegen met de ontwikkeling van jongeren. Na de transformatie is er minder verplaatsing tussen woonvormen, kleinere groepen en zoveel mogelijk continuïteit in de begeleiding. Daarnaast worden kinderen, waar mogelijk, onder de 12 jaar niet meer opgevangen in groepsresidentiële zorg. Tevens wordt op een andere manier gewerkt, waarin meer afstemming is met thuis en groepsregels voor een groot deel zijn losgelaten.

In de literatuur komt naar voren dat regels verschillende functies hebben, zoals het bieden van veiligheid, rust, een dagritme en dat ze bijdragen aan de uitvoering van de behandeling en een prettige sfeer in huis (Slot & Spanjaard, 2016). Uit de literatuur blijkt ook dat inspraak van jongeren in deze regels belangrijk is (ibid.). Uit de praktijkanalyse blijkt dat de transformatie heeft bijgedragen aan een verandering van de groepsregels waarin meer ruimte is gekomen voor

maatwerk en inspraak. Jongeren en hun netwerk worden betrokken bij het formuleren van het dagritme en meer regels van thuis worden gehanteerd. Het belang van deze verandering wordt door de literatuur ondersteund.

Sinds de transformatie en naar aanleiding van de training van Mascha Struijk is het systemisch werken binnen entrea lindenhouw versterkt. Er vindt meer afstemming met thuis plaats en er wordt gekeken wat vanuit thuis gedaan kan worden. De literatuur beschrijft dat betrokkenheid van het netwerk de kans vergroot op een goede uitkomst van de hulpverlening (Slot & Spanjaard, 2016).

Om als groepsleiding goed te reageren op het gedrag van de jongeren is een sensitieve houding noodzakelijk (Rigter & Van Hintum, 2015). Daarnaast is het opbouwen van een goede alliantie met gepaste afstand en nabijheid van belang. Hierin spelen continuïteit in de begeleiding en voorspelbaarheid een grote rol. Met name de vaak voorkomende hechtingsproblematiek van uithuisgeplaatste jongeren is hierbij bepalend. Aandacht voor het contact met jongeren is belangrijk voor entrea lindenhouw, zo blijkt uit de praktijkanalyse.

Eveneens blijkt uit onderzoek van Baileys (in Boendermaker et al., 2013) dat de fysieke omgeving, waarin jongeren verblijven van belang is voor hun thuisgevoel. Daarnaast komt naar voren dat een huiselijke omgeving, waarin jongeren zich veilig voelen, noodzakelijk is. De inrichting en het materiaalgebruik hebben daar invloed op. Ook een eigen kamer met persoonlijke bezittingen is belangrijk.

Voor entrea lindenhouw is het van belang te evalueren of de transformatie, volgens de jongeren doeltreffend is. Om dit in een later stadium te kunnen onderzoeken is het cruciaal dat het perspectief van de jongeren op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien duidelijk wordt. Als dit perspectief helder is, kan worden geëvalueerd of datgene wat de jongeren als 'zo thuis mogelijk' zien, ook verwezenlijkt is met de transformatie van Wonen & Opgroeien. In dit onderzoek wordt niet alleen het perspectief van jongeren in kaart gebracht, maar hebben zij ook een actieve rol in de vormgeving en besluitvorming van het onderzoek. Uitgaande van de indeling van Lansdown (in Dedding et al., 2013) is in dit onderzoek sprake van 'samenwerkende participatie'.

2.4 Probleemstelling

In deze paragraaf wordt aan de hand van de praktijkanalyse, de literatuuranalyse en de daaruit voortgekomen conclusie, de vraagstellingen voor het onderzoek gepresenteerd.

Als eerste wordt de doelstelling van het onderzoek beschreven. Daaropvolgend is de onderzoeksvraag vastgesteld en worden de deelvragen benoemd. Verder worden centrale begrippen uit de onderzoeksvraag en deelvragen in de begripsbepaling gedefinieerd en uitgelegd.

2.4.1 Onderzoeksdoel

Het onderzoeksdoel van dit onderzoek is het perspectief van de jongeren van entrea lindenhouw, op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien in kaart brengen. Het streven is jongeren gedurende het onderzoeksproces actief te betrekken.

2.4.2 Onderzoeksvraag

De onderzoeksvraag die centraal staat is: Wat is het perspectief van de jongeren die verblijven in de woongroepen van entrea lindenhouw op "zo thuis mogelijk" wonen en opgroeien?

2.4.3 Deelvragen

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zijn onderstaande deelvragen opgesteld:

Deelvraag 1: Wat is de betekenis van *normen en waarden* op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien volgens de jongeren?

Deelvraag 2: Wat is de betekenis van *contacten van entrea lindenhout* en *persoonlijke contacten* op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien volgens de jongeren?

Deelvraag 3: Wat is de betekenis van de *fysieke omgeving* op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien volgens de jongeren?

2.4.4 Begripsbepaling

In deze paragraaf worden belangrijke (abstracte) begrippen uit de onderzoeksvraag en deelvragen uitgelegd. Dit om duidelijk te maken wat in dit onderzoek bedoeld wordt met de te onderzoeken begrippen. In Bijlage VII zijn de begrippen geoperationaliseerd.

Perspectief: Perspectief is een punt van waaruit iemand naar iets kijkt of waarneemt (Van Dalen, 2020b). Met perspectief worden de ervaringen, meningen en overtuigingen bedoeld.

Betekenis: Betekenis staat voor de waarde of het belang van een thema op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien (Van Dalen, 2020a).

Jongeren: In dit onderzoek wordt over '*jongeren*' in de leeftijd van 0 tot 23 jaar gesproken (zorgmanager, persoonlijke communicatie, 27 februari 2020). Dit kan in de meeste gevallen ook gelezen worden als kinderen en jongeren, behalve in die gevallen waarbij in de tekst specifiek naar kinderen (tot 12 jaar) wordt verwezen.

Woongroepen van entrea lindenhout: Wanneer jongeren vanwege (complexe) problemen met zichzelf of in hun gezin, (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen, heeft entrea lindenhout een divers aanbod van woonvormen (entrea lindenhout, 2018). Onder woongroepen kunnen in dit onderzoek zowel residentiële groepen, als Gezinshuis Plus en Woonhuis worden verstaan.

'Zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien' (volgens de literatuur): Een plek waar jongeren zich veilig, stabiel en optimaal kunnen ontwikkelen (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.-d).

Normen: Normen kun je zien als richtlijnen hoe je sociaal gewenst met elkaar omgaat (Bogaarts, z.d.). Zo vallen groepsregels en regels van thuis onder normen.

Waarden: Opvattingen die voor (een grote groep) mensen belangrijk zijn en de omgang met elkaar bevorderen (Neve, 2016).

Contacten van entrea lindenhout: Groepsgenoten en groepsleiding die jongeren kennen van entrea lindenhout.

Persoonlijke contacten: Het sociale netwerk van jongeren, met wie ze een sociale relatie onderhouden (Movisie, 2017). Dit kan zowel bestaan uit hechte contacten, als contacten die meer op afstand staan, bijvoorbeeld: ouders, familie, vrienden en kennissen.

Fysieke omgeving: De fysieke omgeving heeft betrekking op fysieke aspecten in de leefomgeving van een persoon, zoals: woning en woonomgeving (Slot & Spanjaard, 2016).

3. Methode van onderzoek

In de methode van onderzoek wordt allereerst de onderzoeksbenadering met de keuze voor participatief jongerenonderzoek onderbouwd. Vervolgens wordt in de procedure van onderzoek beschreven op welke wijze het onderzoek is uitgevoerd. Hier wordt de formatie van de onderzoeksgroep uitgelegd en de wijze waarop respondenten geworven zijn. In de daaropvolgende paragrafen worden de onderzoeksmethoden, meetinstrumenten en de analysemethode, beschreven en verantwoord. Tot slot wordt aandacht besteed aan ethiek en de kwaliteit van het onderzoek.

Omdat fysieke bijeenkomsten door de huidige maatregelen van COVID-19 niet mogelijk waren, is gebruik gemaakt van beeldbellen of telefoneren. Beeldbellen had de voorkeur, omdat beeldbellen meer laat zien dan telefoneren: “Je kunt zien hoe een cliënt erbij zit en wat het gesprek met hem of haar doet” (Janssen, Span, Van Hout, & Dol, 2016, p. 3). Tijdens beeldbellen is extra aandacht besteed aan signalen, zoals: lichaamstaal, gezichtsuitdrukkingen en intonaties. Sommige jongeren gaven aan beeldbellen niet prettig te vinden. Bij hen is het interview telefonisch afgenomen.

3.1 Onderzoeksbenadering

Het onderzoek heeft een constructivistische onderzoeksbenadering. Deze benadering gaat ervan uit dat er niet één juiste visie op de werkelijkheid bestaat en dat er meerdere interpretaties naast elkaar kunnen bestaan (Van der Donk & Van Lanen, 2016). Tijdens dit onderzoek is niet gezocht naar algemene wetmatigheden, maar is recht gedaan aan de verschillende interpretaties van jongeren op ‘zo thuis mogelijk’ wonen en opgroeien. Gekozen is voor kwalitatief onderzoek. Bij kwalitatief onderzoek gaat het om gedetailleerde informatie van respondenten en de betekenis daarvan (ibid.). Ervaringen, wensen, verwachtingen en ideeën van jongeren op ‘zo thuis mogelijk’ staan hierbij centraal. Het gaat in dit onderzoek om een vraagstelling die het best in samenwerking met jongeren kan worden beantwoord. Vanuit het principe: ‘Niet over ons, zonder ons’ (Dedding et al., 2013). Vanuit een samenwerkende participatie is door de student-onderzoekers partnerschap gezocht met de jongeren uit de onderzoeksgroep (zie ook paragraaf 2.2.5). Deze jongeren zijn in vrijwel elke fase van het onderzoek betrokken. Samen met hen is steeds gekeken op welke manier zij in het proces een bijdrage konden en wilden leveren.

In dit onderzoek ligt de focus op praktische kennisontwikkeling, met als doel verbeteringen die bruikbaar zijn voor entrea lindenhout.

3.2 Procedure van onderzoek

Voor het formeren van de onderzoeksgroep is bij alle woongroepen, middels een promotiefilmpje en informatiebrief, informatie verspreid (Bijlage X). Tevens is tijdens een bijeenkomst van de jongerenraad door de student-onderzoekers toelichting gegeven over het onderzoek en deelname aan de onderzoeksgroep. Alle jongeren van de woongroepen hebben de mogelijkheid gekregen om zich voor de onderzoeksgroep aan te melden. Bij de samenstelling van de onderzoeksgroep is zoveel mogelijk gezocht naar variatie in leeftijd en woongroep. In Tabel 3.1 zijn de zeven jongeren van de onderzoeksgroep met leeftijd weergegeven. Om de privacy van de jongeren te waarborgen is gekozen om de woongroep niet per jongere weer te geven. De jongeren zijn afkomstig uit: Woongroep A, Woongroep B, Kamertraining met hoofdbewoner, Woonhuis, Mentorhuis en één ex-bewoner van entrea lindenhout.

Tabel 3.1: Jongeren van de onderzoeksgroep met leeftijd

Jongeren	Leeftijd jongeren in jaren
A	15
B	18
C	15
D	16
E	16
F	16
G	20

De aangemelde jongeren zijn allen actief bij de jongerenraad. Hieruit kon geconcludeerd worden dat dit jongeren zijn die actief betrokken zijn bij de organisatie. Deze betrokkenheid heeft als voordeel dat de jongeren gemotiveerd zijn om mee te denken. De keerzijde is dat deze jongeren niet alle meningen van de te onderzoeken doelgroep konden vertegenwoordigen. Tevens dekte de onderzoeksgroep niet volledig de variatie in leeftijd en woongroep van de te onderzoeken doelgroep. Het was daarom van belang om bij de respondenten deze variaties wel terug te laten komen.

De jongeren van de onderzoeksgroep vervulden een dubbele rol. Naast mede-onderzoekers, zijn zij ook respondenten. In de rol van respondent hebben zij hun eigen visie op 'zo thuis mogelijk' laten horen. In de rol als onderzoeker hebben de jongeren een stem in het onderzoeksproces gekregen. Zo hebben de jongeren actief meegedacht bij het opstellen van vragen voor de interviewgide en het spel Kletsborden getest.

De jongeren hadden het recht te allen tijde de participatie stop te zetten. Geen enkele jongere heeft actief zijn of haar participatie stopgezet. Wel hebben drie jongeren, door de COVID-19 maatregelen, na de eerste bijeenkomst niet langer deelgenomen aan de bijeenkomsten. Vier jongeren van de onderzoeksgroep zijn tot het eind actief gebleven.

De jongeren zijn met de onderzoeksgroep gedurende het onderzoek vijf keer bijeenkomen. Met uitzondering van de eerste bijeenkomst hebben alle bijeenkomsten digitaal plaatsgevonden. De thema's die centraal stonden tijdens de vijf bijeenkomsten waren:

- Bijeenkomst 1: Kennismaking en uitleg onderzoek;
- Bijeenkomst 2: Plan van aanpak en voorbereiding;
- Bijeenkomst 3: Onderzoeksactiviteiten en interviewgide opstellen;
- Bijeenkomst 4: Analyse en resultaten;
- Bijeenkomst 5: Eindresultaat en presentatie.

In de bijlagen is een schematische weergave van de procedure van onderzoek opgenomen (Bijlage: IV).

3.3 Respondenten

Tijdens de selectie van de respondenten is rekening gehouden met variatie in leeftijd en woongroep. De respondenten zijn voor deelname benaderd, via een informatiebrief per mail en door jongeren uit de onderzoeksgroep en medewerkers (Bijlage X). Om de respondenten te werven is meerdere keren telefonisch contact opgenomen met medewerkers van verschillende woongroepen.

Van de twaalf respondenten zitten vier jongeren ook in de onderzoeksgroep. Van de respondenten wonen tien jongeren bij entrea lindenhout en is één jongere ex-bewoner. Jongere X betreft een afwijkende casus. Deze jongere woont als biologisch kind van gezinshuisouders samen met jongeren van entrea lindenhout. De data van de afwijkende casus zijn gebruikt om een beeld te krijgen van de verschillen, dan wel overeenkomsten tussen uithuisgeplaatste jongeren en jongeren die bij hun biologische ouders opgroeien, als het gaat om de invulling van 'zo thuis mogelijk'. Aan Jongere X zijn tijdens een interview dezelfde vragen gesteld, als aan de andere respondenten. In Tabel 3.2 worden de respondenten met hun leeftijd en hun deelname aan een of meer onderzoeksactiviteiten gepresenteerd. Van de twaalf respondenten zijn negen meisjes en drie jongens. Alle respondenten worden aangeduid in de mannelijke vorm. Door vanuit één vorm te spreken, wordt de anonimiteit van de respondenten beter gewaarborgd. Om de privacy van de respondenten in acht te nemen, is gekozen om de woongroep niet per respondent weer te geven. De respondenten zijn afkomstig uit: Woongroep A, Woongroep B, Kamertraining met hoofdbewoner, Tijdelijk Verblijf, Gezinshuis Plus en Woonhuis.

De respondenten voor het spel Kletsborden zijn door de medewerkers die het spel tot hun beschikking hadden geworven. Zie verder paragraaf 3.5.1 over Kletsborden.

Tabel 3.2: Respondenten met leeftijd en deelname aan de onderzoeksactiviteit(en)

Respondenten Jongeren (J)	Leeftijd in jaren	Deelname aan onderzoeksactiviteit(en)
J1	16	Interview
J2	16	Interview
J3	20	Interview en Kletsborden
J4	15	Interview en Kletsborden
J5	18	Interview
J6	17	Interview en Kletsborden
J7	13	Interview en Kletsborden
J8	9	Interview en Kletsborden
J9	11	Interview en Kletsborden
J10	12	Kletsborden
J11	16	Kletsborden
JX (afwijkende casus)	14	Interview en Kletsborden

3.4 Meetinstrumenten

In deze paragraaf worden de meetinstrumenten voor de dataverzameling toegelicht. Per deelvraag is in Tabel 3.3 weergegeven welke onderzoeksmethoden, met bijbehorende instrumenten, bijdragen aan het beantwoorden van deze deelvraag.

Tabel 3.3: Dataverzamelingsmethoden per deelvraag

Deelvragen	Methoden van dataverzameling	Instrumenten voor dataverzameling
Deelvraag 1 Wat is de betekenis van <i>normen en waarden</i> op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien volgens de jongeren?	Individuele interviews	Interviewgide Fotokaarten
	Onderzoeksactiviteit	Kletsborden
Deelvraag 2 Wat is de betekenis van <i>contacten van entrea lindenhout en persoonlijke contacten</i> op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien volgens de jongeren?	Individuele interviews	Interviewgide Fotokaarten
	Onderzoeksactiviteit	Kletsborden
Deelvraag 3 Wat is de betekenis van de <i>fysieke omgeving</i> op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien volgens de jongeren?	Individuele interviews	Interviewgide Fotokaarten
	Onderzoeksactiviteit	Kletsborden

3.4.1 Interviews

Individuele interviews met jongeren van verschillende woongroepen vormden een belangrijk onderdeel van de dataverzameling. Door jongeren te bevragen zijn data verzameld die niet altijd direct waarneembaar waren (Van der Donk & Van Lanen, 2016). Tevens konden in een-op-een gesprekken vragen met betrekking tot gevoelige thema's of persoonlijke opvattingen gemakkelijker worden besproken.

Van de twaalf respondenten zijn tien respondenten gesproken door middel van een interview. Tijdens de interviews is gebruik gemaakt van een semigestructureerde interviewgide (Bijlage: I). De interviewgide is samen met de jongeren van de onderzoeksgroep geconstrueerd. Enerzijds is de interviewgide gebaseerd op fundamentele thema's van de deelvragen: normen en waarden, contacten van entrea lindenhout en persoonlijke contacten, en fysieke omgeving. Deze begrippen zijn geoperationaliseerd in Bijlage VI. Anderzijds zijn samen met jongeren van de onderzoeksgroep vragen ontworpen, gebaseerd op de uitkomsten van de mindmap van bijeenkomst 1, het testen van Kletsborden en de creatieve opdracht. Daarnaast hebben jongeren antwoord gegeven op de vraag: 'Stel dat jij een interview zou houden met jongeren over wat voor hen 'zo thuis mogelijk' is, wat zijn dan belangrijke thema's en hoe kunnen deze het beste besproken worden?' Het voordeel van jongeren betrekken bij de opzet van het interview is, dat de operationalisering van thema's direct aansluit bij de ervaringen en de taal van jongeren (Dedding et al., 2013).

Tijdens het interviewen is waar nodig afgeweken van de interviewgide. Zo werden vragen afgestemd op de persoon en de (woon-)situatie. Door het interview op creatieve wijze te houden, is het statische van een 'vragenlijst' afgehaald. Respondenten konden bij de open vragen, voor eigen bewoording kiezen. Dit leverde rijke informatie op. "Open vragen kunnen voor jongeren soms lastig zijn, omdat het veel vergt van hun capaciteit van onder woorden brengen van gedachten en gevoelens" (Delfos, 2014, p. 134). Bij het stellen van gesloten vragen in combinatie met 'vertel eens...?', waren de jongeren geneigd aanvullende details te geven. Dit deden zij ook bij het herhalen van een antwoord of wanneer werd doorgevraagd. Meervoudige vragen, 'waarom' vragen en suggestieve vragen zijn vermeden. Door begrippen bespreekbaar te maken, is zoveel mogelijk eenduidigheid gecreëerd. Naast een open luisterhouding, waren de onderzoekers zich bewust van hun non-verbale communicatie.

3.4.2 Onderzoeksactiviteit Kletsborden

Gedurende de bijeenkomsten met de jongeren van de onderzoeksgroep werd duidelijk dat zij de voorkeur hadden voor een andere manier van dataverzameling, dan rechttoe rechtaan interviewen. Samen met hen is gekeken naar interactieve vormen van dataverzameling. Hieruit kwam het bordspel Kletsborden, waar de jongeren enthousiast over waren. "Op een gegeven moment ben je wel klaar met alle vragenlijsten en werkt het misschien beter om op een luchtige manier met elkaar te praten" (Jongere G, persoonlijke communicatie, 6 april 2020). Met 'traditionele' vormen van dataverzameling, zoals bevragen, kunnen jongeren die zich verbaal minder goed kunnen uiten niet altijd voldoende worden bereikt (Van der Donk & Van Lanen, 2016). Door het gebruik van 'alternatieve' vormen kunnen zij hun zienswijze beter vertalen.

Het gevalideerde bordspel Kletsborden is ontstaan uit een intensieve samenwerking met HAN Sociaal en belangenbehartigers met een licht verstandelijke beperking (LVB) en hun coach (Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, z.d.). Oorspronkelijk is het spel ontworpen om eenzaamheid en sociale verbindingen te bespreken, te ervaren en persoonlijk te onderzoeken. De spelregels zijn in Bijlage XI toegevoegd.

Na het succes van Kletsborden, is het spel opnieuw in ontwikkeling en komt er een nieuwe editie. Deze nieuwe editie bevat vraagkaarten, opdrachtkaarten en fotokaarten die expliciet gaan over het thema 'thuis' en 'je thuis voelen' (ontwikkelaar Kletsborden, persoonlijke communicatie, 10 maart 2020). Deze inhoudelijke raakvlakken met dit onderzoek naar 'zo thuis mogelijk', maakte dit spel interessant als dataverzamelingsmethode. Voor dit onderzoek heeft de ontwikkelaar een conceptversie van de nieuwe editie beschikbaar gesteld.

Kletsborden is allereerst met drie jongeren uit de onderzoeksgroep getest. Onderzocht is of zij Kletsborden een geschikt instrument vonden om in gesprek te gaan met respondenten over hun perspectief op 'zo thuis mogelijk'. De jongeren hebben kenbaar gemaakt waar zij sterke punten en verbeterpunten zagen op het spel en de manier waarop het spel gespeeld wordt. Op aanwijzing van de jongeren zijn enkele kaarten, met volgens hen te gevoelige onderwerpen, uit het spel gelaten. Ook hebben zij aangegeven dat het spel het best in een kleine groep, in sommige gevallen zelfs in een duo, gespeeld kan worden, om zo genoeg veiligheid te creëren om open te kunnen praten. Ook vanuit onderzoeksperspectief had het de voorkeur om het spel in een kleine groep te spelen. Tijdens een groepsactiviteit krijgen respondenten gelegenheid op elkaar te reageren. Door de gesprekken die dan ontstaan worden meerdere perspectieven belicht (Van der Donk & Van Lanen, 2016). Gedurende het spelen is rekening gehouden met de mogelijkheid dat jongeren elkaar kunnen beïnvloeden door groepsdruk. Ook om die reden is het spel in kleine groepjes gespeeld. De test met de jongeren uit de onderzoeksgroep heeft bruikbare onderzoeksdata over 'zo thuis mogelijk' opgeleverd.

In eerste instantie was het plan dat de student-onderzoekers het spel met jongeren en medewerkers op de groepen zouden gaan spelen. Door de COVID-19 maatregelen kon dit niet

doorgaan. Om deze onderzoeksactiviteit toch door te laten gaan, zijn medewerkers telefonisch geïnstrueerd over hoe zij dit spel met jongeren op een woongroep kunnen spelen. Kletsborden is bij twee woongroepen gespeeld. Op de ene groep met één respondent en op de andere groep met zes respondenten. De medewerkers hebben een geluidsopname gemaakt van de groepsactiviteit, die door de student-onderzoekers is getranscribeerd.

3.5 Analyse

In het kader van het onderzoek zijn alle data verzameld in een tekstuele vorm: transcripten van de interviews, samenvattingen van bijeenkomsten met de onderzoeksgroep en verslagen van Kletsborden. Minder gestructureerde data leiden vaak tot veel tekst (Van der Donk & Van Lanen, 2019). In dit onderzoek zijn grote hoeveelheden data gereduceerd tot betekenisvolle fragmenten. Aan de hand van een combinatie van de analysemethoden *thematisch coderen* en *open coderen* zijn deze fragmenten gecodeerd. De thematische codes hadden betrekking op de drie vooraf vastgestelde hoofdthema's: normen en waarden, contacten van entrea lindenhout en persoonlijke contacten, en fysieke omgeving. Daarnaast zijn relevante thema's uit de data, die niet vooraf zijn bepaald, toegevoegd door open coderen. Vervolgens is gekeken hoe de thema's zich tot elkaar verhouden. Om tot beantwoording van de deelvragen te komen, zijn thema's ondergebracht onder de drie hoofdthema's in een codeboom (Bijlage: VIII). Voor de analyse is gebruik gemaakt van Atlas.ti, een kwalitatief analyseprogramma.

Als start van het analyseproces hebben de student-onderzoekers en de onderzoeker van het lectoraat, twee transcripten afzonderlijk van elkaar gefragmenteerd en gecodeerd. De fragmenten en codes zijn vervolgens met elkaar vergeleken. Hieruit bleek dat zowel de fragmenten als de codes sterk overeenkwamen. Tevens zijn de relaties tussen de codes eerst afzonderlijk gemaakt en daarna met elkaar vergeleken en besproken. Ook nu kwamen de analyses sterk overeen. Dit laat zien dat de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid in dit onderzoek hoog is. Wanneer meerdere onderzoekers hetzelfde instrument hanteren om dezelfde situatie te beoordelen en als dat dezelfde uitkomsten oplevert, kan worden aangenomen dat het meetinstrument ervoor zorgt dat persoonlijke kenmerken weinig invloed hebben op de toepassing van het instrument (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.-a).

De verkregen data van de interviews en Kletsborden zijn tijdens bijeenkomst 4 met de jongeren van de onderzoeksgroep besproken. Gekeken is of de uitkomsten van de analyse volgens de jongeren herkenbaar zijn.

3.6 Ethiek

In onderzoek met jongeren is het niet alleen belangrijk dat je hen respectvol en open benadert, maar ook dat je voldoet aan de kwaliteitseisen van onderzoeken: 'Bad science is bad ethics' (Dedding et al., 2013). Het is essentieel dat iedereen die betrokken is bij het onderzoek weet waar het onderzoek over gaat, wat het doel is van het onderzoek en wat deelname aan het onderzoek inhoudt. Om jongeren, ouders en medewerkers voldoende en begrijpelijke informatie te geven, heeft entrea lindenhout hen middels een informatiebrief (Bijlage: X) en promotiefilmpje op de hoogte gesteld van het onderzoek.

Een fundamenteel onderdeel in het onderzoeksproces vormde het verkrijgen van een 'informed consent' van jongeren, en hun ouders in het geval zij jonger dan 16 jaar waren. In samenspraak met de HAN en entrea lindenhout is voor de onderzoeksgroep en de respondenten gekozen voor actieve toestemming. Deze jongeren hebben een informatiebrief gekregen en een toestemmingsformulier ondertekend. Het is belangrijk dat jongeren gedurende het hele onderzoek het recht hebben om toe te stemmen, te weigeren of de participatie stop te zetten (Dedding et al., 2013). Bij de start van ieder interview en ieder speelmoment van Kletsborden, is

dit steeds uitgelegd. Tijdens iedere bijeenkomst van de onderzoeksgroep is gevraagd op welke manier iedereen tijdens de bijeenkomst en in de stap daarna wilde participeren.

Gedurende dit onderzoek is de Gedragscode praktijkgericht onderzoek voor het hbo, als uitgangspunt genomen (Andriessen, Onstenk, Delnooz, Smeijsters, & Peij, 2010). Deze gedragscode bestaat uit vijf regels voor verantwoord gedrag van studenten en medewerkers tijdens het doen van praktijkgericht onderzoek in de context van het Hoger Beroepsonderwijs in Nederland. Van belang is rekening te houden met emotioneel beladen onderwerpen, de mogelijkheden, de kennis, het begrip en de interesse van jongeren en aan te sluiten bij de mate waarin zij zich vrij in de maatschappij kunnen begeven (Dedding et al., 2013).

3.6.1 Privacy

Om de privacy van respondenten en betrokkenen te waarborgen zijn persoonsgegevens geanonimiseerd. Om contextuele gegevens te kunnen presenteren, zijn voorbeelden gegeven. De inhoud van een voorbeeld is dusdanig aangepast, dat deze nauwelijks herleidbaar is, maar wel zijn strekking behoudt. Voor de publicatie van het onderzoeksverslag wordt entree lindenhout of de anonimiteit is gewaarborgd. De privacyvoorwaarden zijn vastgelegd in de toestemmingsformulieren. De toestemmingsformulieren van de respondenten zijn, volgens de richtlijnen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) privacywet, beveiligd opgeslagen in de databank van HAN Sociaal (E., persoonlijke communicatie, 18 februari 2020). Zo is de identiteit van de respondenten niet samen met de onderzoeksgegevens opgeslagen.

3.6.2 COVID-19 maatregelen

In de tijd dat de COVID-19 maatregelen van kracht waren, zijn zo veilig mogelijke alternatieve vormen van contact gezocht; zo veel mogelijk AVG-proof (Lamerz, 2020). De optie beeldbellen van Teams bood uitkomst. Vanuit de HAN is een afgeschermd Teams kanaal aangemaakt, waar op een veilige manier samen is gewerkt aan het onderzoek. Voor het beeldbellen hebben de jongeren per mail een link ontvangen, waardoor de verbinding tot stand kwam in een beveiligde omgeving van Teams. Om de privacy van de jongeren in acht te nemen, is de afspraak gemaakt dat tijdens onderzoeksactiviteiten en interviews via Teams, niemand anders in dezelfde ruimte aanwezig was.

3.7 Betrouwbaarheid

In dit kwalitatieve onderzoek is ernaar gestreefd, dat het zoveel mogelijk, dezelfde onderzoeksresultaten oplevert als het wordt herhaald of door iemand anders wordt uitgevoerd. Betrouwbaarheid impliceert dat de waarnemingen zo min mogelijk worden beïnvloed door toevallige of niet-systematische verstoringen in het onderzoek (Van der Donk & Van Lanen, 2019). Vandaar dat bij het samenstellen van de meetinstrumenten, de interviewgids en Kletsborden, rekening is gehouden met de precisie van de methoden.

Echter, in een sociale context, waarin gewerkt wordt met jongeren, is het nauwelijks mogelijk een onderzoek op identieke wijze te herhalen (ibid.). Ondanks de ingezette interviewgids, is het niet te verwachten dat deze op exact dezelfde wijze gebruikt kan worden. Tijdens de tien interviews is de interviewgids, waar nodig, flexibel gehanteerd. Het herhalen van de metingen kan hierdoor lastiger zijn.

Naast interviews en Kletsborden, behoren verslagen van bijeenkomsten met de onderzoeksgroep, tot onderzoeksdata. Bij triangulatie wordt ervan uitgegaan dat elke methode zwakheden kent en dat het gebruik van meer methoden zwakheden compenseert (Boeije, 2014). Wanneer metingen worden herhaald met andere methoden, kan dit als een vorm van betrouwbaarheid worden gezien (Dedding et al., 2013). Daarnaast heeft de terugkoppeling en het samen analyseren bijgedragen aan de vergroting van de betrouwbaarheid. De inzet van het

ecologisch model van Bronfenbrenner (in Eldering, 2014) en de 5xW+H+W-methode van Migchelbrink (in Van der Donk & Van Lanen, 2019) hebben de betrouwbaarheid verhoogd.

3.8 Validiteit

Externe validiteit

Uitspraken uit dit onderzoek gelden alleen voor jongeren tussen de 9 en 20 jaar, die wonen in een woongroep van entrea lindenhout in de regio Nijmegen en Rivierenland.

De onderzoeksresultaten zijn niet generaliseerbaar voor een andere context. Toch kan dit onderzoek en de wijze waarop het is uitgevoerd, ook voor anderen buiten deze beroepspraktijk van betekenis zijn. Volgens Van der Donk en Van Lanen (2019) kunnen contextrijke verhalen en narratieve beschrijvingen, ondersteunend zijn voor professionals bij het vertalen van uitkomsten naar hun eigen organisatie. Daarom is beschreven wat kenmerkend is voor entrea lindenhout en is rekening gehouden dat de bevindingen van het onderzoek, de sociale realiteit zo goed mogelijk representeren.

Interne validiteit

De bewuste keuze voor het inzetten van flexibele dataverzamelingmethoden is gemaakt om aan te sluiten bij de behoeften van de respondenten. Door aanpassing aan de situatie kan beter waargenomen worden, wat de intentie was om waar te nemen. Dit zorgt voor het vergroten van de validiteit (Boeije, 2014). De variatie van interviews en Kletsborden als methoden, hebben verschillende elementen van een onderwerp laten zien, waardoor een meer volledig beeld is ontstaan.

Naast de hierboven genoemde methodische triangulatie, is de validiteit gewaarborgd door brontriangulatie en onderzoekertriangulatie (Van der Donk & Van Lanen, 2019). Verschillende bronnen uit de literatuur zijn met elkaar vergeleken en geselecteerd op bruikbaarheid. Tevens is gekeken of de samenstelling van de respondenten een goede weergave van de (totale) doelgroep is.

De validiteit van het onderzoek is vergroot, door in de analysefase de data met de jongeren te bespreken. Door data te bespreken wordt aannemelijker gemaakt dat resultaten lijken te kloppen en minder gekleurd zijn door interpretaties van de onderzoekers (Boeije, 2014). De jongeren hadden tijdens het bespreken de mogelijkheid om hun kennis en interpretaties te delen, te nuanceren en te verdiepen.

Dit onderzoek kent verschillende belanghebbenden, zoals: beleidsmakers, medewerkers en jongeren. Dit had van invloed kunnen zijn op de validiteit van het onderzoek. Vanuit het oogpunt van de belangenanalyse zijn er binnen dit onderzoek nauwelijks tegenstrijdige belangen. De betrokkenen hebben allen belang bij het perspectief van de jongeren (Bijlage: V).

3.9 Draagvlak

Het doel van het onderzoek is verbetering van de praktijk. Door het creëren van draagvlak is de kans dat het onderzoek tot de beoogde verbetering leidt vergroot (Van der Donk & Van Lanen, 2016). Om te zorgen dat daadwerkelijk gewerkt wordt met de onderzoeksresultaten, was het van belang de belanghebbenden te betrekken. Zowel met de jongeren als met de medewerkers van de woongroepen is actief contact gelegd. Nieuwsgierigheid en enthousiasme is bij hen gewekt door aan te sluiten bij de leefwereld, interesses, belangen en mogelijke frustraties. Daarnaast is het gevoel van betrokkenheid vergroot door anderen de gelegenheid te geven mee te denken in het proces en ervaringen te delen.

De jongeren die deel hebben genomen aan de vijf bijeenkomsten, hebben per bijeenkomst een vergoeding ontvangen. Dit omdat ze hebben bijgedragen aan organisatieontwikkeling. Eveneens

blijkt dat een financiële prikkel een stimulerende en waarderende werking heeft (coördinator wonen, persoonlijke communicatie, 12 maart 2020). Met de aanmaak van een WhatsApp groep is de toegankelijkheid en zichtbaarheid van de student-onderzoekers naar de jongeren toe vergroot. Door middel van deze communicatiemethode is aangesloten bij de leefwereld van de jongeren.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste resultaten per deelvraag gepresenteerd. De tussenkopjes geven de belangrijke thema's uit de codeboom weer (Bijlage: VIII). Deze thema's worden vervolgens aan de hand van citaten van respondenten inhoudelijk beschreven. Voor een objectieve weergave van de resultaten, wordt de afwijkende casus (Jongere X) steeds apart benoemd. Vandaar dat bij het uitdrukken in cijfers wordt gesproken van elf respondenten. In Tabel 3.2 is weergegeven aan welke onderzoeksactiviteit(en), interview en/of Kletsborden, respondenten hebben deelgenomen. De jongeren van de onderzoeksgroep hebben in bijeenkomst 4 bevestigd zich te herkennen in de resultaten.

4.1 Deelvraag 1: Wat is de betekenis van normen en waarden op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien volgens de jongeren?

Aangezien normen en waarden abstracte begrippen kunnen zijn, is geprobeerd deze begrippen te vertalen naar de leefwereld van jongeren. Tijdens de interviews en Kletsborden is (door)gevraagd naar waar jongeren waarde aan hechten als het gaat om 'thuis' of 'je thuis voelen' en welke (gedrags)regels zij hierbij belangrijk vinden.

Zo 'normaal' mogelijk, net als in een gezin

In elk interview en elk speelmoment van Kletsborden, spreken de jongeren over 'normaal' en 'gewoon' als het gaat over de betekenis die zij geven aan 'thuis' of 'je thuis voelen'. Enerzijds hebben ze het dan over de plek waar ze wonen en hoe het er daar uitziet: "Het moet geen instelling lijken" (Interview, J1). Hierover meer bij paragraaf 4.3. Anderzijds koppelen jongeren 'normaal' aan het gezinsleven. Een jongere verwoordt dit als: "Dat het gezellig is en familie-achtig" (Interview, J4). Normaal, zoals in een gezin, betekent voor de één dat je inspraak mag hebben in dingen: "Zo normaal mogelijk. Je moet alle groepen zien als gezinnen. En ik vind dat iedereen in een huishouden evenveel recht heeft om zijn mening uit te spreken" (Interview, J3). Voor een ander betekent een 'normaal' gezinsleven dat je je houdt aan regels: "Vaste thuiskomtijden vind ik normaal, dat zijn regels die in een 'normaal' gezin ook gelden" (Interview, J5). Met name jongeren die opgegroeid zijn met huisdieren, geven aan dat huisdieren bij een 'normaal' thuis horen. "Een huisdier zou voor mij wel fijn zijn, voor de gezelligheid en om mee te knuffelen" (Kletsborden, J4).

Wederzijds vertrouwen

Jongeren ervaren vertrouwen als een belangrijke waarde. Niet alleen iemand kunnen vertrouwen, maar ook dat anderen vertrouwen in hen hebben. "Ik moet kunnen laten zien wat ik kan" (Interview, J6). Daarnaast hebben meerdere jongeren behoefte aan duidelijkheid. Zij willen weten waar ze aan toe zijn als het gaat om de zekerheid van hun woonplek. "Veel onzekerheid kun je weghalen door alleen ja te zeggen op wat je echt kan beloven" (Interview, J3). Als iets wordt beloofd willen zij erop kunnen vertrouwen dat de belofte nagekomen wordt. "Als je belooft iets voor jezelf te houden, dat ook gewoon doen. In plaats van het toch in mijn rapportage te zetten. Als ik iets tegen mijn moeder zeg, schrijft ze het ook niet op in een dagboek" (Interview, J2).

Aandacht voor elkaar, liefde en humor

Aan de jongeren is de vraag gesteld: 'Wat maakt dat jij je ergens thuis voelt?' Meerdere jongeren geven hierop een vergelijkbaar antwoord dat te maken heeft met aandacht voor elkaar, liefde en gelijkwaardigheid. "Aandacht, liefde, iemand die je even vasthoudt en tijd voor mij heeft" (Kletsborden, J11). Jongere X vertelt het belangrijk te vinden dat zij individuele aandacht krijgt. "Wanneer we samen dingen doen, in gesprek zijn of aan tafel zitten. Het is meer even een knuffel, vooral kleine dingen" (Interview). Jongere 9 vindt naast het krijgen van liefde en gezelligheid 'het maken van grapjes' belangrijk (Interview). Dat humor van belang is wordt door meerdere jongeren bevestigd.

Veiligheid

Als gesproken wordt over wat voor jongeren noodzakelijk is, om zich thuis te kunnen voelen, noemen meerdere jongeren 'veiligheid'. Jongere 6 vult de vraag 'Voor mij is thuis...' aan met: "Veiligheid en ergens rustig kunnen wonen. Een plek zonder geweld en zonder stress" (Interview). Dit geldt ook voor andere jongeren. "Gaat het thuis in je gezin niet goed, dan voel je je ook niet thuis. Als het op de groep niet goed gaat, voel je je ook niet thuis. En dan nog minder, omdat je al niet 'thuis thuis' bent" (Kletsborden, J3).

De meeste jongeren uiten zich positief over de groepsregels. Volgens jongeren bieden deze regels duidelijkheid en veiligheid. "Regels die duidelijkheid geven zijn wel heel fijn, anders komt het niet goed" (Interview, J4).

Vrijheid en respect

Jongeren geven aan het fijn te vinden om eigen keuzes te maken. Jezelf zijn, respect voor elkaar en elkaar in waarden laten, benoemen jongeren als aspecten om je thuis te voelen. "Mij laten in de keuze wie ik ben en hoe ik leef" (Interview, J6). Wanneer acht foto's van Kletsborden worden getoond, vertelt Jongere 3 na het zien van Foto 2 (Bijlage: IX): "Ik zie vooral in waarde worden gelaten. Gewoon hoe iemand is, prima, iedereen is anders" (Interview). Jongere X geeft respect als belangrijke waarde. "Dat je elkaar respecteert: rekening houden en 'normaal' met elkaar omgaan" (Interview).

Wanneer jongeren zich negatief uitlaten over groepsregels, ervaren zij minder vrijheid. "Ik mag niet zomaar drinken pakken en nu moet ik zeggen als ik naar boven loop, dat hoefde thuis niet" (Interview, J6).

Volgens Jongere 1 mogen de regels soepeler. Regels als vaste thuiskomtijden en na 22.00 uur niet meer mogen douchen, hebben negatieve impact op de mate waarin hij zich thuis voelt (Interview). Jongere 8 wil meer inspraak op zijn bedtijd. "Ik vind 20.00 uur naar bed gewoon te vroeg. Dan zou ik 20.30 uur doen, dan kan ik langer TV kijken" (Interview).

Inspraak en gehoord voelen

Enkele jongeren benoemen dat overleg over regels mogelijk is. Andere jongeren zouden juist meer inspraak willen. "Wil je je thuis voelen, dan wil je je gehoord voelen en je mening kunnen geven. In een gezin mag je ook je mening geven, zelfs over wat je mag eten 's avonds, dat heb je op de groep niet" (Kletsborden, J3).

Jongeren geven aan maatwerk belangrijk te vinden om zich thuis te kunnen voelen. "Maatwerk is voor iedereen anders. Hoe kan je elke jongeren als individu thuis laten voelen?" (Kletsborden, J3). Jongere 5 bevestigt dit: "Naar elke jongere moet geluisterd worden, wat hij nodig heeft om zich thuis te voelen" (Interview).

Het merendeel van de jongeren ervaart de samenwerking van entrea linden hout met ouders als prettig. "Dat is wel chill, mijn ouders zijn niet lastig en hebben niet hele strenge regels" (Interview, J1). Ook zijn er jongeren die de afstemming met thuis als belemmerend ervaren. Zij vinden over het algemeen de regels op de groep minder streng, dan de regels van thuis. "Ik was gewend dat regels thuis veel strenger waren dan hier." (Interview, J2).

4.2 Deelvraag 2: Wat is de betekenis van contacten van entrea lindenhout en persoonlijke contacten op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien volgens de jongeren?

Tijdens de interviews en het spel Kletsborden zijn de betekenis van contacten van entrea lindenhout en persoonlijke contacten voor jongeren met betrekking op 'zo thuis mogelijk' ter sprake gekomen. Alle jongeren geven aan dat sociale contacten belangrijk voor hen zijn. "Voor mij zijn de mensen om mij heen belangrijk, dat ik liefde krijg en de sfeer gezellig is" (Interview, J9). Als antwoord op de vraag 'Bij wie voel jij je thuis?', worden ouders, vrienden, familie, groepsgenoten en groepsleiding regelmatig genoemd.

4.2.1 Persoonlijke contacten

Ouders en familie

Acht van de elf jongeren benoemt het contact met ouders of één van hen belangrijk te vinden. Tijdens de interviews is gebruik gemaakt van de aanvulkaart uit Kletsborden: 'Ik kan niet zonder...'. "Ik kan niet zonder mijn papa. Hij is het belangrijkste", aldus jongere 8. Jongere 10 beantwoordt de aanvulkaart: 'Voor mij is thuis...' "Mijn papa en mijn mama en hier op de groep, want ik heb nergens anders een huis" (Kletsborden).

Jongere 1 vertelt elk weekend naar zijn ouders te gaan (Interview). Of het contact met ouders invloed heeft op zijn thuisgevoel, antwoordt hij: "Dat denk ik wel. Als ik geen contact met hen zou hebben, dan zou ik mij alleen voelen en mij op de groep ook niet fijn voelen". Een andere jongere zit met zijn moeder in therapie. Hij merkt nog weinig gedragsverandering bij zijn moeder. Desalniettemin vindt hij de hulp die ze krijgen van entrea lindenhout, voor het herstellen van het contact, belangrijk (Interview, J2). Als het contact met ouders er niet is, maar wel met opa en/of oma, wordt dat contact door jongeren als belangrijk gezien, omdat zij 'eigen' zijn.

Drie jongeren geven aan weinig tot geen contact te hebben met hun ouders. "Ik heb niet zoveel contact met mijn ouders. Daar kies ik bewust voor" (Interview, J5). Jongere 11 geeft aan dat zijn ouders niet in de top drie van belangrijke mensen staan. "Mijn vriend, vriendinnen en groepsleiding komen daar nog boven" (Kletsborden).

Vrienden

Het merendeel van de jongeren en Jongere X geven aan dat het contact met vrienden van betekenis is. "Als ik met mijn beste vriendin ben, voel ik mij thuis" (Interview, J5). De jongeren zien hun vrienden op school en spreken samen af in hun vrije tijd. "Op dit moment zijn mijn vrienden heel belangrijk. Aan hen kan ik alles kwijt" (Interview, J3).

Na het bekijken van de acht foto's van Kletsborden, kiezen vijf van de negen geïnterviewde jongeren Foto 1, om betekenis te geven aan hun thuisgevoel (Bijlage: IX). Deze foto wordt door de jongeren geïnterpreteerd als twee vriendinnen of familieleden. Verschillende jongeren geven aan het belangrijk te vinden dat vrienden bij hen langs kunnen komen op de groep. "Ik wil dat vrienden langs kunnen komen en we iets leuks kunnen doen" (Interview, J2). Op het moment dat vrienden niet langs kunnen komen ervaren jongeren dit gelijk als 'minder thuis'. Op het moment dat jongeren een relatie krijgen geven zij aan daar een nieuw 'thuis' te vinden.

4.2.2 Contacten van entrea lindenhout

Groepsleiding

Het contact met de groepsleiding bepaalt sterk of jongeren zich thuis voelen. Jongeren hebben duidelijk ideeën over wat groepsleiding wel en niet moeten doen. Meerdere jongeren geven aan dat het belangrijk is dat groepsleiding aansluit bij hun leefwereld. "De taal van de jongeren spreken en weten waar wij mee bezig zijn" (Interview, J3). Daarnaast willen jongeren gehoord worden. "Iedereen heeft een eigen mentor die alles voor je regelt en waar je mee kan praten als er iets is. Dat vind ik fijn" (Kletsborden, J4). "Aandacht, mensen die er voor mij zijn en met mij

willen praten. Mensen die echt om mij geven, geïnteresseerd in mij zijn en open staan voor mijn mening (Kletsborden, J11).

De meeste jongeren geven aan behoefte te hebben aan nabijheid. “Mensen om mij heen vind ik fijn en belangrijk. Iemand om mee te praten heb ik nodig” (Interview, J5). Jongeren vertellen meer alledaags contact met groepsleiding te willen. Voor het opbouwen van vertrouwen in de ander helpt het volgens de jongeren dat groepsleiding iets over zichzelf vertelt. “Het zou makkelijker zijn als wij meer over de leiding zouden weten, je leeft toch samen” (Interview, J1). Jongere 11 vindt dat groepsleiding soms te afstandelijk doet. “Ik zou wel iets van hun privéleven willen weten. Ik woon wel met hen samen” (Kletsborden).

Continuïteit in de begeleiding is volgens verschillende jongeren cruciaal om zich ergens ‘thuis’ te voelen. “Op een gegeven moment zie je zoveel verschillende mensen, dat ik mijzelf niet meer ga openstellen” (Interview, J5). Tijdens het bekijken van de analyseresultaten met de jongeren uit de onderzoeksgroep, is door jongeren bevestigd dat continuïteit belangrijk is. “Ik vind nieuwe groepsleiding lastig. Als ik vertrouwen heb in groepsleiding, laten ze mij in de steek. Na vier mentoren heb ik gezegd dat ik geen nieuwe hoef” (Bijeenkomst 4, J11).

Groepsgenoten

Met de jongeren is gesproken over de groepsdynamiek. Alle jongeren geven aan dat de sfeer op de groep van invloed is op hun thuisgevoel. “Als je het goed kan vinden met de andere jongeren, zit je meer op je plek. Door een fijne sfeer voel ik mij meer thuis. Vriendschappen met groepsgenoten kan het makkelijker maken om hier te wonen” (Interview, J1).

Jongere 11 vertelt het soms lastig te vinden om te wonen met jongeren met gedragsproblemen. “Ik probeer mij in hen te verplaatsen, maar dat is wel moeilijk. Wanneer er ruzie of agressie is trek ik mij terug, dan is het alsof ik weer bij mijn ouders woon. Agressie beïnvloedt de sfeer op de groep” (Kletsborden). Aan jongere X is de vraag gesteld wanneer hij zich wel of niet op zijn gemak voelt: “Niet schreeuwen! Op zo’n moment voel ik mij minder thuis” (Interview).

Groepsgrootte

Volgens enkele jongeren heeft de groepsgrootte invloed op de individuele aandacht die zij krijgen van groepsleiding. Deze aandacht heeft invloed op de mate waarin zij zich thuis voelen. “Er waren eerst minder jongeren op de groep, dus was er meer individuele aandacht. Dat was fijn. Nu wonen we met negen, dus is er minder persoonlijke aandacht en worden er minder leuke dingen gedaan” (Kletsborden, J11). “Ik woonde eerst met vier en toen kwamen er drie kleine kinderen bij. Dat is veel, maar zolang er geen ruzie is vind ik het wel gezellig” (Interview, J5). Jongere 1 woont met acht jongeren in een huis, dit aantal vindt hij veel, maar ervaart het niet als vervelend (Interview).

4.3 Deelvraag 3: Wat is de betekenis van de fysieke omgeving ‘zo thuis mogelijk’ wonen en opgroeien volgens de jongeren?

4.3.1 Binnenomgeving

Als er gesproken wordt over ‘zo thuis mogelijk’ geven jongeren aan de inrichting van het huis en hun eigen kamer van belang te vinden. De huiselijkheid kan volgens de jongeren worden verbeterd. “Het is nu zo’n instelling kamertje. Als je kijkt op de groep, het is allemaal wit en saai. De spullen die hier staan zijn oud. Het mag wel gezelliger” (Interview, J5). Wanneer jongeren het hebben over een huiselijke inrichting, noemen zij aspecten als: kleuren, meubels en eigen spullen. “Mijn kamer moet vol zitten met mijn spullen” (Interview, J2). Jongere X benoemt een huiselijke sfeer ook belangrijk te vinden. “Spullen van thuis. Als in de zin dat het normale dingen zijn en niet een kast die heel grauw is” (Interview).

Eigen kamer

Jongeren vinden een eigen plek, zoals hun eigen kamer, van betekenis. “Soms vind ik het fijn als het even stil is of dat ik lekker alleen op mijn kamer kan zijn. Dat even niemand mij stoort (Kletsborden, J6). Op de vraag hoe een fijne eigen kamer eruitziet, antwoordt Jongere 1: “Dat het knus en gezellig is door een huiselijke inrichting” (Interview). Twee jongeren geven aan de kleur van hun gordijnen bepalend te vinden voor een fijne kamer. “Ik heb rode gordijnen, daardoor lijkt het net een gevangenis” (Interview, J5).

Jongere 4 benoemt het fijn te vinden dat hij zijn eigen kamer mag inrichten. “Ik mag zelf spullen van thuis meenemen en dingen aan mijn muur hangen” (Interview, J4). Meerdere jongeren geven aan behoefte te hebben aan het inrichten van hun eigen kamer. “Ik mag niets aan de muur hangen en ook niet schilderen, dat zou ik wel willen” (Interview, J5). “Ik zou wel een kleurtje op de muur willen en lijstjes willen ophangen om het gezelliger te maken” (Interview, J6).

4.3.2 Buitenomgeving

Volgens de jongeren heeft de fysieke plek van de groep invloed op hun thuisgevoel. Een afgelegen woning zonder voorzieningen eromheen voelt volgens hen niet als een ‘normaal’ thuis, maar als een instelling. “Ik wil wonen in een wijk met huizen om mij heen” (Interview, J3). Jongere 7 geeft aan het terrein van zijn woongroep als prettig te ervaren. “Wij hebben hier een groot terrein en een tuin, dus veel ruimte om dingen te doen” (Interview). Aan alle jongeren is de vraag gesteld: ‘Wat vind jij belangrijk om dichtbij je in de buurt te hebben?’ “Mijn familie en vrienden. Nu is het allemaal best dichtbij voor mij, dat is fijn” (Interview, J4). Jongere 2 wil zijn school en werk in de buurt van zijn woongroep hebben (Interview).

5. Conclusie en discussie

In paragraaf 5.1 wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvraag: Wat is het perspectief van de jongeren die verblijven in de woongroepen van entrea lindenhouw op ‘zo thuis mogelijk’ wonen en opgroeien? Aan het eind van dit onderzoek wordt zowel teruggeblikt als vooruitgekeken. In paragraaf 5.2.1 worden de discussiepunten, nieuwe zienswijzen en vervolgsuggestie voor praktijkonderzoek weergegeven. In paragraaf 5.2.2 worden de aanbevelingen voor entrea lindenhouw gepresenteerd. Jongeren van de onderzoeksgroep hebben tijdens bijeenkomst 4 aangegeven wat volgens hen de belangrijkste uitkomsten waren. Deze uitkomsten zijn richtinggevend geweest voor de aanbevelingen aan entrea lindenhouw.

5.1 Conclusie

Zo ‘normaal’ mogelijk

‘Zo normaal mogelijk’, net als andere jongeren die in een ‘gemiddeld’ gezin wonen. Dit is de betekenis die de meeste jongeren geven aan ‘zo thuis mogelijk’. Voor alle thema’s geldt dat het vooral niet op een instelling moet lijken. Geconcludeerd kan worden dat de betekenis die jongeren geven aan ‘thuis’ of ‘je thuis voelen’, overeenkomen. Hoe jongeren hier invulling aan geven is afhankelijk van het referentiekader dat zij hebben. De invloed van het referentiekader wordt bevestigd vanuit de literatuur. Alle ervaringen die een jongere van jongs af aan opdoet, spelen mee in iemand zijn doen en laten, de manier van reageren en omgaan met leuke en minder leuke dingen (Neve, 2016).

Een overeenkomstig aspect van de jongeren lijkt de basisbehoefte aan veiligheid. Dit betekent voor de jongeren een plek zonder geweld en stress. De veiligheid, die jongeren noodzakelijk vinden om zich thuis te voelen, hangt nauw samen met de waarde die zij hechten aan vertrouwen. Niet alleen iemand kunnen vertrouwen, maar ook dat anderen vertrouwen hebben in hen. “Onvoorwaardelijke acceptatie of positieve waardering is terug te voeren naar de basis

van veilige hechting. Door de liefde, geborgenheid en genegenheid die het kind ervaart, zal het acceptatie ervaren, waardoor het vertrouwen krijgt in zichzelf en in de ander” (Becker, 2014, p. 213).

Sociale contacten

De contacten en samenwerking met ouders, familie en vrienden is voor de jongeren van betekenis voor hun thuisgevoel. Slot en Spanjaard (2016) beschrijven dat deze contacten een positieve bijdragen kunnen leveren aan het hulpverleningsproces. Door het netwerk te betrekken wordt duidelijk welke personen voor jongeren een ondersteunende rol kunnen spelen. Niet voor alle jongeren geldt dat het contact met ouders (makkelijk) te herstellen is. Volgens de jongeren helpt entrea lindenhout, waar mogelijk, mee aan het bevorderen van contact en samenwerking. Voor de jongeren is het contact met vrienden onmisbaar. Het is bevorderlijk voor het thuisgevoel dat jongeren vrienden kunnen bezoeken en dat vrienden op de groep welkom zijn.

Tijdens het verblijven bij entrea lindenhout is het contact met groepsleiding en groepsgenoten cruciaal. De jongeren verwachten niet dat groepsleiding de rol van hun ouders op zich nemen, maar geven wel aan behoefte te hebben aan warmte en (emotionele) nabijheid. Daarbij willen zij dat groepsleiding meer van zichzelf laten zien. Dit kunnen ervaringen, verhalen of kwetsbaarheden zijn. Iets waardoor de jongeren de menselijkheid van de groepsleiding ervaren. Vormen van nabijheid die jongeren waardevol vinden zijn: (individuele) aandacht, aansluiten bij hun leefwereld, liefdevol en warm contact, bij iemand je verhaal kwijt kunnen en je gehoord voelen. Daarnaast willen de jongeren vooral zichzelf kunnen zijn en in hun waarde worden gelaten. Groepsleiding moet openstaan voor jongeren, zonder daarbij altijd ‘opvoedend’ te willen handelen (Van der Helm & Hanrath, 2016). Volgens het NJI draagt de aanwezigheid van de groepsleiding op de groep, individuele gesprekken met jongeren en ongepland persoonlijk contact bij aan het pedagogische klimaat op het gebied van emotionele steun (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.-d).

De groepsomvang heeft volgens de jongeren invloed op de individuele aandacht. Deze aandacht ervaren zij meer, wanneer de groep kleiner is. Daarnaast kan gesteld worden dat voor de meeste jongeren continuïteit en voorspelbaarheid bijdragen aan de vertrouwensrelatie met de groepsleiding. Deze relatie is essentieel voor het thuisgevoel van de jongeren. Een prettige groeps sfeer heeft volgens de jongeren een positief effect op de mate waarin zij zich thuis voelen. Een veilige omgeving waarin onderling verbaal en fysiek geweld wordt voorkomen, draagt bij aan een prettige groeps sfeer (Boendermaker et al., 2013).

Inspraak en je gehoord voelen

De meeste jongeren zijn het eens met de huidige groepsregels. Volgens hen bieden de regels veiligheid en rust. In de literatuur wordt bevestigd dat veiligheid en rust gecreëerd wordt door het vasthouden aan regels en structuur (De Lange et al., 2015). Jongeren ervaren bij entrea lindenhout steeds meer de afstemming met thuis. Zo blijkt dat sommige regels van thuis ook op de groep gelden en dat de jongeren dit over het algemeen fijn vinden. Sommige jongeren hebben kenbaar gemaakt, meer inspraak te willen. Het gaat dan bijvoorbeeld over thuishoortijden of het inrichten van hun kamer. De jongeren laten weten vooral regels te willen, die bij hen passen. De behoefte die ze hebben komt op hetzelfde neer: maatwerk.

Dat de fysieke omgeving voor jongeren van betekenis is als het gaat om ‘zo thuis mogelijk’, blijkt uit hoe vaak zij dit thema aanhalen. De literatuur beschrijft dat een huiselijke omgeving waarin de jongere zich veilig voelt noodzakelijk is (Bailey, in Boendermaker et al., 2013). Jongeren hechten waarde aan een huiselijke inrichting: ‘niet zoals een instelling’. Per woonvorm blijken verschillende regels te worden gehanteerd met betrekking tot de inrichting. Jongeren hebben behoefte om hun eigen plekje naar hun smaak in te richten. Wat een fijne kamer volgens hen inhoudt, is persoonlijk. Over het algemeen wordt een kleur op de muur, het ophangen van lijstjes en het plaatsen van eigen spullen als waardevol gezien. Verder kan geconcludeerd worden dat jongeren een centrale ligging van het huis belangrijk vinden. Daarnaast blijken huisdieren voor sommige jongeren een gevoel van thuis te geven.

De resultaten van de afwijkende casus laten zien dat veel thema's, die volgens de jongeren van entrea lindenhout van betekenis zijn op 'zo thuis mogelijk', ook voor hem belangrijk zijn: individuele aandacht, respect, persoonlijke contacten en een huiselijke sfeer.

Samenvattend is het perspectief van jongeren die verblijven in de woongroepen van entrea lindenhout op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien: 'zo normaal mogelijk'. Daarbij spelen de nabijheid van de groepsleiding, sociale contacten, inspraak, je gehoord voelen en een huiselijke sfeer, een grote rol. Ondanks de vele overeenkomsten van het perspectief van de jongeren, blijft 'zo thuis mogelijk' een abstract begrip. Iedereen is anders en daarom moet per individu gekeken worden wat hij nodig heeft om zich thuis te voelen.

5.2 Discussie

5.2.1 Kwaliteit en reikwijdte onderzoek

Betrouwbaarheid en validiteit

Na het afstemmen van het onderzoeksplan op de COVID-19 maatregelen, is het onderzoek grotendeels volgens plan verlopen en is het onderzoeksdoel behaald. Bovendien hebben meer respondenten deelgenomen dan voorafgaand gestreefd. Dit heeft de betrouwbaarheid van de resultaten vergroot.

In verband met de COVID-19 maatregelen was het niet mogelijk fysiek aanwezig te zijn op de woongroepen. Om die reden zijn voor twee speelmomenten van Kletsborden, medewerkers van woongroepen geïnstrueerd en zijn de speelmomenten opgenomen. Beide medewerkers hebben dezelfde spelregels gevolgd, waardoor de betrouwbaarheid is verhoogd. Wel is het zo dat de ene medewerker meer heeft doorgevraagd, vanuit het onderzoek naar 'zo thuis mogelijk', dan de andere medewerker. Doordat de onderzoekers zelf niet aanwezig konden zijn, kon hier geen invloed op worden uitgeoefend. Dit heeft negatieve invloed gehad op de validiteit van de data. Desondanks zijn voldoende bruikbare data uit de twee speelmomenten gekomen. Om de onderzoeksdata zorgvuldig, compleet en navolgbaar te rapporteren, is gebruik gemaakt van citaten van jongeren en is daarbij het meetinstrument weergegeven.

Tijdens de interviews is ruimte gelaten voor het onverwachte. Dit leverde rijke en interessante gesprekken op. Zo stuurde een jongere spontaan foto's tijdens een interview, waardoor een gelijkwaardig gesprek ontstond. De kwaliteit van het onderzoek wordt in hoge mate bepaald door de mate waarin jongeren zich prettig voelen in het onderzoek (Dedding et al., 2013).

In vervolg zouden we de keuze maken voor aanvullende alternatieve onderzoeksmethoden, waarbij jongeren op verschillende momenten, gedurende een langere periode informatie geven over wat voor hen 'zo thuis mogelijk' is. Hierbij denken we aan opdrachten zoals: maak een week lang iedere dag een foto, van datgene wat jou een fijn gevoel geeft (Beekers, Kroes, & Van Rosmalen, 2017). In dit onderzoek hebben de meeste jongeren, zowel aan een interview als Kletsborden deelgenomen, waardoor zij op verschillende momenten en via verschillende methoden bevraagd zijn. Hierdoor zijn toevalligheden, voortkomend uit dataverzameling als momentopname, voor een groot deel ondervangen.

Door de informele gesprekken met medewerkers konden verhalen van jongeren meer in hun context worden geplaatst. Ook de participatie van jongeren heeft geholpen om resultaten beter te kunnen duiden. Ondanks de COVID-19 maatregelen is het gelukt om goed contact met de jongeren op te bouwen en ze in iedere fase te betrekken. Door oprecht naar de jongeren te luisteren en hun feedback ook echt te verwerken, was er sprake van een gelijkwaardige samenwerking. Dit heeft bijgedragen aan de democratische validiteit.

Daarnaast is het eigen perspectief van de onderzoekers op 'zo thuis mogelijk' inzichtelijk geworden door zelf deel te nemen aan het spel Kletsborden. "Door als onderzoeker goed zicht te hebben op je eigen perspectief en dat van anderen, ben je beter in staat de onderzoeksresultaten te interpreteren" (Van der Donk & Van Lanen, 2019, p. 49).

Nog niet onderzocht

Voor de afbakening van het onderzoek is enkel gericht op de woongroepen en niet op reguliere gezinshuizen. Volgens entrea lindenhout lijkt de gezinscontext in gezinshuizen duidelijker aanwezig, dan op woongroepen. Het zou interessant zijn om te onderzoeken hoe jongeren die in gezinshuizen wonen 'thuis' ervaren en wat woongroepen daarvan kunnen leren.

Aangezien kinderen onder de 12 jaar zo veel mogelijk in gezinshuizen worden opgevangen, wonen weinig kinderen in deze leeftijd in de onderzochte woongroepen. De jongste respondent is 9 jaar. Over het perspectief van kinderen in de leeftijd van 0 tot 9 jaar, op 'zo thuis mogelijk' kunnen nog geen conclusies worden getrokken.

De uitkomsten van dit onderzoek bieden, ondanks de nog niet onderzochte aspecten, goede aanknopingspunten om vanuit het perspectief van de jongeren te kijken naar de transformatie van Wonen & Opgroeien. Tijdens dit onderzoek is al wel bekend geworden dat het loslaten van groepsregels, afstemmen met thuis en meer maatwerk, als onderdeel van de transformatie, aansluit bij wat jongeren belangrijk vinden.

5.2.2 Aanbeveling

Uit het onderzoek is naar voren gekomen wat jongeren belangrijk vinden als het gaat om 'zo thuis mogelijk'. In deze paragraaf volgen drie aanbevelingen voor entrea lindenhout.

Kletsborden

De eerste aanbeveling is dat groepsleiding het spel Kletsborden, met de jongeren op de woongroepen gaat spelen. Dit spel bevordert het alledaags contact tussen groepsleiding en jongeren. Naast dat Kletsborden een creatief middel is om met elkaar in contact te komen en elkaar beter te leren kennen, kan worden geïnventariseerd wat jongeren, als individu, nodig hebben om zich ergens thuis te voelen.

Vanwege enthousiasme van zowel jongeren, als medewerkers van entrea lindenhout over Kletsborden, hebben zowel de onderzoeksgroep, als de projectgroep aangegeven belang te zien in een aangepaste handreiking van het spel voor entrea lindenhout. Deze handreiking gaan de student-onderzoekers, samen met de jongeren uit de onderzoeksgroep, vormgeven.

Met elkaar in gesprek

Uit dit onderzoek blijkt dat jongeren meer inspraak willen op de inrichting van de gemeenschappelijke ruimte, de buitenruimte en hun eigen kamer. Het tweede advies is jongeren en groepsleiding samen in gesprek te laten gaan over hoe jongeren meer inspraak kunnen krijgen. Een focusgroep per woongroep met jongeren en groepsleiding, waarmee samen nagedacht wordt over oplossingen, kan hiervoor uitkomst bieden. In deze focusgroep kunnen ook andere thema's, waar jongeren meer inspraak op willen, worden besproken.

Dialogsessie met medewerkers

Opvallend is dat tijdens de gesprekken met medewerkers het thema 'zo thuis mogelijk' verschillend wordt geïnterpreteerd. Meerdere medewerkers geven aan dat volgens hen de uitgangspunten van de training van Mascha Struijk, het thema 'zo thuis mogelijk' tegen lijken te spreken. Volgens medewerkers leren zij in de training een passant te zijn in het leven van de jongeren, niet de rol van ouders op zich te nemen en zo veel mogelijk de transfer naar huis te maken. Jongeren geven aan behoefte te hebben aan groepsleiding die (emotionele) nabijheid

toont, hierbij spreken ze niet over de verwachting dat iemand altijd in hun leven blijft of de rol van ouders overneemt.

Het advies is een dialoogsessie te houden met medewerkers, met de volgende aandachtspunten:

- Wat verstaan medewerkers onder 'zo thuis mogelijk'?
- In hoeverre sluiten de uitgangspunten van de training van Mascha Struijk en 'zo thuis mogelijk' elkaar uit?
- Hoe kunnen medewerkers hun handelen het beste aansluiten op de behoeften van jongeren?

Bibliografie

- Andriessen, D., Onstenk, J., Delnooz, P., Smeijsters, H., & Peij, S. (2010). *Gedragscode praktijkgericht onderzoek voor het hbo: Gedragscode voor het voorbereiden en uitvoeren van praktijkgericht onderzoek binnen het Hoger Beroepsonderwijs in Nederland*. Geraadpleegd op 28 februari 2020, van https://www.marnixacademie.nl/Portals/0/OpenContent/2017/10/Gedragscode_Praktijkgericht_Onderzoek_def.pdf
- Bakker, K., Berger, M., Jagers, H., & Slot, W. (2000). *Begin in het gezin: Theorie en praktijk van crisishulp in huis*. Utrecht: NIZW.
- Becker, A. (2014). *Inleiding in de Pedagogiek*. Assen: Koninklijke van Gorcum.
- Beekers, P., Kroes, R., & Van Rosmalen, J. (2017). *Creativiteit als uitdaging in sociaal werk: De waarde van anders*. Bussum: Coutinho.
- Bekker, J., & Witte, T. (2017). *Jeugdprofessionals en transformerend jeugdbeleid*. Bussum: Coutinho.
- Boeije, H. (2014). *Analyseren in kwalitatief onderzoek: Denken en doen*. Amsterdam: Boom.
- Boendermaker, L., Rooijen, K., Berg, T., & Bertelink, C. (2013). *Residentiële jeugdzorg: Wat werkt?* Geraadpleegd op 27 februari 2020, van https://www.nji.nl/nl/Download/NJi/Wat-werkt-publicatie/Watwerkt_ResidentieleJeugdzorg.pdf
- Bogaarts, A. (z.d.). *Normen*. Geraadpleegd op 20 april 2020, van <https://www.normenenwaarden.org/normen/>
- Burggraaf-Huiskes, M. (2016). *Opvoedingsondersteuning als bijzondere vorm van preventie*. Bussum: Coutinho.
- Crone, E. (2009). *Het puberende brein: Over de ontwikkeling van de hersenen in de unieke periode van de adolescentie*. Amsterdam: Bert Bakker.
- Dedding, C., Jurrius, K., Moonen, X., & Rutjes, L. (2013). *Kinderen en jongeren actief in wetenschappelijk onderzoek: Ethiek, methoden en resultaten van onderzoek met en door jeugd*. Houten: Lannoo Campus.
- Dedding, c., Snoei, I., & Bernard, Y. (z.d.). *Participatief onderzoek met jongeren: Hoe creëer je betekenisvolle samenwerking?* Geraadpleegd op 4 april 2020, van http://new.contourids.nl/wp-content/uploads/2017/09/zonmw_WORKBOOK.pdf
- Defence for Children. (z.d.). *Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind*. Geraadpleegd op 8 april 2020, van <https://www.defenceforchildren.nl/media/1345/samenvatting-vn-kinderrechtenverdrag.pdf>
- De Lange, M., Addink, A., Haspels, M., & Geurts, E. (2015). *Richtlijn Residentiële jeugdhulp en jeugdbescherming*. Geraadpleegd op 10 april 2020, van <https://richtlijnenjeugdhulp.nl/wpcontent/uploads/2015/09/Onderbouwing.pdf>
- Delfos, M. (2014). *Luister je wel naar mij? Gespreksvoering met kinderen tussen vier en twaalf jaar*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.

- Docherty, C., Kendrick, A., Sloan, P., & Lerpiniere, J. (2006). *Designing with Care, interior design and residential child care*. Geraadpleegd op 8 april 2020, van <https://strathprints.strath.ac.uk/2404/6/strathprints002404.pdf>
- Eldering, L. (2014). *Cultuur en Opvoeding*. Rotterdam: Uitgeverij Lemniscaat.
- entrea lindhout. (2018). *Transformatie residentiële zorg Entrea*. Arnhem: entrea lindhout.
- entrea lindhout. (2019a). *Gezinshuis*. Geraadpleegd op 13 februari 2020, van <https://www.entrealindhout.nl/assets/uploads/Folders-en-flyers/Folder-Gezinshuis-entrea-lindhout.pdf>
- entrea lindhout. (2019b). *Gezinshuis met behandelplaats*. Arnhem: entrea lindhout.
- entrea lindhout. (2019c). *Gezinshuis Plus*. Arnhem: entrea lindhout.
- entrea lindhout. (2019d). *Mentorhuizen*. Arnhem: entrea lindhout.
- entrea lindhout. (2019e). *Nieuwsoverzicht Wonen & Opgroeien*. Arnhem: entrea lindhout.
- entrea lindhout. (2019f). *Samen voor kind en gezin*. Arnhem: entrea lindhout.
- entrea lindhout. (2019g). *Terug naar de bedoeling*. Arnhem: entrea lindhout.
- entrea lindhout. (2019h). *Tijdelijk Verblijf Groep*. Arnhem: entrea lindhout.
- entrea lindhout. (2019i). *Woongroep*. Arnhem: entrea lindhout.
- entrea lindhout. (2019j). *Zelfstandig leren wonen met Kamertraining*. Arnhem: entrea lindhout.
- entrea lindhout. (2020a). *Aantal cliënten Jeugdzorg in 2018: 4925*. Geraadpleegd op 13 februari 2020, van http://intranet.entrea.nl/ufc/file2/entreanet_sites/h.jacobs/da1b8052b24fcd7a52b28cf8f7e7e76/pu/Clienten_EL.jpg
- entrea lindhout. (2020b). *Laatste stappen in fusierits en entrea lindhout*. Geraadpleegd op 13 februari 2020, van <https://www.entrealindhout.nl/nieuws/laatste-stappen-in-fusierits-entrea-lindhout>
- entrea lindhout. (2020c). *Ons werkgebied*. Geraadpleegd op 13 maart 2020, van <https://www.entrealindhout.nl/#werkgebied>
- entrea lindhout. (2020d). *Samen voor kind en gezin*. Geraadpleegd op 13 februari 2020, van https://www.entrealindhout.nl/over-ons/hulp-voor-kind-en-gezin?token=2RJqfNcKGrHg9v2_Qto62YPI3iML1nEq
- Feldman, R. (2016). *Ontwikkelingspsychologie*. Amsterdam: Pearson Benelux.
- Harder, A., Knorth, E., & Zandberg, T. (2006). *Residentiële jeugdzorg in beeld. Een overzichtsstudie naar de doelgroep, werkwijzen en uitkomsten*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.

- Het Vergeten Kind. (2020). *Waarom Het Vergeten Kind*. Geraadpleegd op 5 mei 2020, van <https://www.hetvergetenkind.nl/over-het-vergeten-kind>
- Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. (2020a). *Het Coronavirus en de HAN*. Geraadpleegd op 20 april 2020, van <https://www.han.nl/over-de-han/coronavirus/>
- Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. (2020b). *Lectoraat Werkzame factoren in de Jeugd- en Opvoedhulp*. Geraadpleegd op 20 april 2020, van <https://www.han.nl/onderzoek/kennismaken/han-sociaal/lectoraat/werkzame-factoren-in-jeugdzorg/>
- Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. (z.d.). *Kletsborden*. Geraadpleegd op 3 april 2020, van <https://blog.han.nl/werkplaats-sociaal-domein-nijmegen/kletsborden/>
- Janssen, R., Span, M., Van Hout, A., & Dol, A. (2016). *Beeldcommunicatie in de GGZ*. Geraadpleegd op 16 april 2020, van https://research.hanze.nl/ws/portaalfiles/portaalfiles/15863719/13.2478896_2016_04_25_Beldcommunicatie_in_de_GGZ Onderzoeksrapport_Fase_1_en_2.pdf
- Kalthoff, H. (2017). *Hechting en hechtingsproblemen*. Geraadpleegd op 17 maart 2020, van <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Risico--en-beschermende-factoren-hechting-en-hechtingsproblemen.pdf>
- Kinderrechten. (z.d.). *Participatie*. Geraadpleegd op 8 april 2020, van <https://www.kinderrechten.nl/professionals/participatie-van-het-kind/>
- Lamerz, A. (2020). *Digitaal contact met patiënten: Waar moet je op letten?* Geraadpleegd op 15 april 2020, van [https://www.ggz-nhn.nl/nl/\(539518\)-Beheer/\(539518\)-Beheer-Documenten/Andreas Lamerz_interview_DePsychiater_mrt2020.pdf](https://www.ggz-nhn.nl/nl/(539518)-Beheer/(539518)-Beheer-Documenten/Andreas Lamerz_interview_DePsychiater_mrt2020.pdf)
- Luitjes, M., & De Zeeuw-Jans, I. (2015). *Ontwikkeling in de groep: Groepsdynamica bij kinderen en jongeren*. Bussum: Coutinho.
- Movisie. (2017). *Oog voor het sociale netwerk*. Geraadpleegd op 3 april 2020, van <https://www.movisie.nl/artikel/oog-sociale-netwerk>
- Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.-a). *Betrouwbaarheid*. Geraadpleegd op 18 mei 2020, van <https://www.nji.nl/nl/Databank/Databank-Instrumenten/Databank-Instrumenten-Meerinformatie/Betrouwbaarheid>
- Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.-b). *Jeugdhulp in gezinsvormen*. Geraadpleegd op 19 maart 2020, van <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Pleegzorg/Jeugdhulp-in-gezinsvormen/Wat-is-jeugdhulp-in-gezinsvormen>
- Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.-c). *Ontwikkeling van het kind*. Geraadpleegd op 12 maart 2020, van <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Pleegzorg/Begeleiding-kind-en-pleegouder/Ontwikkeling-van-het-kind>
- Nederlands Jeugdinstituut. (z.d.-d). *Opvoeden en pedagogische basis*. Geraadpleegd op 12 maart 2020, van <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Zo-thuis-mogelijk-opgroeien>
- Neve, T. (2016). *Normen en waarden bijbrengen*. Geraadpleegd op 10 april 2020, van

<https://www.oudersvanu.nl/peuter/opvoeden/normen-en-waarden/>

- Rigter, J., & Van Hintum, M. (2015). *Ontwikkelingspsychopathologie bij kinderen en jeugdigen: Een inleiding*. Bussum: Coutinho.
- Schmidt, A., & Ince, D. (2017). *Eigen kracht versterken jeugd en ouders: Wat weten we? Literatuuronderzoek naar de stand van zaken*. Geraadpleegd op 20 februari 2020, van <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Eigen-kracht-versterken-jeugd-en-ouders.pdf>
- Slot, N., & Spanjaard, H. (2016). *Competentievergroting: Jeugdhulp in tehuizen en dagcentra*. Amersfoort: ThiemeMeulenhoff.
- Struijk, M. (2019). *Professionals Vanuit Je Hart*. Geraadpleegd op 9 april 2020, van <https://professionalvanuitjehart.nl>
- Van Dalen. (2020a). *Betekenis*. Geraadpleegd op 20 april 2020, van <https://www.vandale.nl/gratiswoordenboek/nederlands/betekenis/betekenis#.Xp8TUy2YN AZ>
- Van Dalen. (2020b). *Perspectief*. Geraadpleegd op 20 april 2020, van <https://www.vandale.nl/gratiswoordenboek/nederlands/betekenis/perspectief>
- Van der Donk, C., & Van Lanen, B. (2019). *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn*. Bussum: Coutinho.
- Van der Donk, C., & Van Lanen, B. (2016). *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn*. Bussum: Coutinho.
- Van Diemen-Steenvoorde, J. (2018). *Zo thuis mogelijk opgroeien: Eén jaar toezicht op kleinschalige jeugdhulp met verblijf*. Geraadpleegd op 19 februari 2020, van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/03/01/zo-thuis-mogelijk-opgroeien>
- Van der Helm, P., & Hanrath, J. (2011). *Wat werkt in de gesloten jeugdzorg?* Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Verdonk, Y., Van Dijk, M., Claassen, P., Blom, M., Van Asselt, I., Prudon, A., Hermsen, M., Jeurens, j., Duijf, S., & Heesels, M. (2020). *Kletsborden*. Vlaardingen: Semmie Sprekend Spel & Training.

Bijlagen

Bijlage I: Interviewguide

Perspectief van jongeren op ‘zo thuis mogelijk’ wonen en opgroeien

Aandachtspunt bij het opstellen van de interviewguide

Het doel van het interview is data verzamelen om antwoord te kunnen geven op onderstaande deelvragen, om zo ook de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden.

Deelvragen

Deelvraag 1: Wat is de betekenis van **normen en waarden** op ‘zo thuis mogelijk’ wonen en opgroeien volgens de jongeren?

Deelvraag 2: Wat is de betekenis van **contacten van entrea lindenhout en persoonlijke contacten** op ‘zo thuis mogelijk’ wonen en opgroeien volgens de jongeren?

Deelvraag 3: Wat is de betekenis van de **fysieke omgeving** op ‘zo thuis mogelijk’ wonen en opgroeien volgens de jongeren?

Onderzoeksvraag

Wat is het perspectief van de jongeren die verblijven in de woongroepen van entrea lindenhout op “zo thuis mogelijk” wonen en opgroeien?

Interviewguide perspectief van jongeren op ‘zo thuis mogelijk’ wonen en opgroeien	
Vorbereiding	<ul style="list-style-type: none">• Neem mee: interviewleidraad, schrijfspullen, opname apparatuur (telefoon)• Test opnameapparatuur• Toestemmingsverklaringen• Uitnodiging voor Teams
Inleiding	Wij vinden het fijn dat je wil meedoen aan dit interview. Wij zullen ons eerst voorstellen en uitleggen waarvoor dit interview bedoeld is en wat we in het interview zullen vragen.
Uitleg over het doel interview/onderzoek	<p>Wij zijn Marjolein en Marieke, vierdejaars studenten Pedagogiek van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) in Nijmegen. Voor ons afstudeeronderzoek doen wij samen met een onderzoeker van de HAN, in opdracht van entrea lindenhout, onderzoek naar het perspectief van jongeren op ‘zo thuis mogelijk’ wonen en opgroeien. Dus welke betekenis geven jongeren aan ‘thuis’ of ‘je thuis voelen’ op de groep.</p> <p>In dit afstudeeronderzoek werken wij samen met andere jongeren van entrea lindenhout en hebben wij samen met jongeren een aantal vragen gemaakt, die wij aan jou willen stellen. De vragen zullen gaan over wat voor jou belangrijk is op de groep als het gaat om ‘thuis’ of ‘je thuis voelen’. Alles kan en alles mag. Er zijn geen goede of foute antwoorden.</p> <p>Sommige vragen komen uit het spel Kletsborden. Een voorbeeld van een vraag uit Kletsborden kan zijn: “Ik heb een goede dag</p>

	als...” De vraag aan jou is dan om de zin af te maken. Wanneer je een vraag om welke reden dan ook niet wil beantwoorden, mag je dat altijd aangeven en zullen wij naar de volgende vraag gaan.
Thema's introduceren	<p>De thema's die tijdens dit gesprek aan bod zullen komen zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • (Waarden): Wat vind jij belangrijk als het gaat om 'je 'thuis' voelen'? • (Normen): Wat vind jij belangrijke regels? • Ouder(s), familie, vrienden, kennissen • Groepsgenoten • Groepsleiding • (Fysieke omgeving): Jouw omgeving waar je woont en waar je bent
Aangeven anonimiteit en zorgvuldigheid van het verwerken van de gegevens	<p>Bij het uitwerken van de gegevens word je volledige geanonimiseerd. Weet je wat dat betekent? Wij zullen jouw naam en persoonsgegevens niet gebruiken.</p> <p>Wij zullen de informatie alleen gebruiken voor het onderzoek naar 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien voor entrea lindenhout en ons afstudeeronderzoek.</p>
Als de respondent wil stoppen	Als je tijdens het interview besluit dat je niet meer verder wilt, dan kun je dat altijd aangeven en zullen wij het interview stoppen.
Toestemming geluidsopname	<p>We zouden graag met onze telefoon een geluidsopname willen maken van dit gesprek. Op die manier kunnen wij zo goed mogelijk uitwerken wat jij vertelt. Om zeker te weten dat jij dat goed vindt willen wij jouw toestemming graag op opnemen.</p> <p><i>Vind je het goed dat dit gesprek wordt opgenomen?</i></p>
Nog vragen?	Heb jij nog vragen over het onderzoek of over het interview?
Vragen aan de hand van de thema's	
Bij elk thema worden enkele vragen gesteld. Wanneer een vraag <i> cursief</i> staat is dit een 'doorvraag'. De gekleurde vragen en opdrachten zijn afkomstig uit het spel Kletsborden.	
(Waarden): Wat vind jij belangrijk als het gaat om 'je 'thuis' voelen'?	<p>Dit onderzoek gaat dus over 'thuis' of 'je thuis voelen'. Waar denk je aan als je dat hoort?</p> <p><i>Aanvulkaart: Voor mij is thuis...</i></p> <p>Als we het hebben over een 'thuis' of je 'thuis' voelen wat vindt jij dan belangrijk?</p> <p><i>Aanvulkaart Kletsborden: Ik kan niet zonder....</i></p> <p>Waarin heb je je moeten aanpassen toen je bij entrea lindenhout kwam?</p>
(Normen): Wat vind jij belangrijke regels?	<p>Vertel eens....Wat vind je van de regels die gelden op de groep?</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Welke regels vind je belangrijk op de groep?</i> • <i>Heb jij mee mogen beslissen over de regels?</i> • <i>Wat voor regels heb je vanuit je gezin meegekregen?</i> • <i>Welke vind je fijn en welke niet?</i>

	<p>Zijn er regels die jij thuis had, die nu ook op de groep gelden? Zo ja, welke regels?</p> <p>Welke regels heb je nodig om je thuis te voelen?</p>
Ouder(s), familie, vrienden, kennissen	<p>Welke mensen zijn voor jouw belangrijk?</p> <p>Wat heb je nodig van die mensen om je thuis te voelen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Welke eigenschappen heeft die persoon?</i> <p>Vraagkaart Kletsborden: <i>Bij wie voel jij je thuis?</i></p>
Groepsgeenoot	<p>Ik ben heel erg benieuwd met wie je woont? Vertel eens... Hoe vind je dat? (doorvragen groeps grootte)</p> <p>Hoe ziet de groep waar jij woont eruit?</p> <p>Welke invloed heeft de groep op je thuis gevoel?</p>
Groepsleiding	<p>Wat doet een goede groepsleiding volgens jou?</p> <p>Wat heb je nodig van de groepsleiding om je thuis te voelen?</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Waar moet hij of zij volgens jou aan voldoen?</i> • <i>Voldoet de groepsleiding hieraan?</i> • <i>Welke invloed heeft de groepsleiding voor jou op je thuisgevoel?</i>
Fysieke omgeving: jouw omgeving waar je woont en waar je bent	<p>Vertel eens... Hoe ziet volgens jou een fijne kamer eruit?</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Hoe ziet volgens jou een fijn huis eruit?</i> • <i>Wat mag er in jouw kamer niet ontbreken?</i> <p>Wat heb je in je omgeving nodig om je thuis te voelen?</p> <p>Zijn er regels over hoe je je kamer mag inrichten op de groep? Zo ja, welke?</p> <p>Wat zou jij willen krijgen of behouden als je naar een andere plek zou verhuizen? (Voorbeelden noemen: familie, vrienden, sport, school etc.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Wat zijn voor jou belangrijke dingen om te doen?</i> <p>Aanvulkaart Kletsborden: <i>Als ik de deur uit ga...</i></p> <p>Als je het voor het zeggen had, zou je dan iets veranderen? Zo ja, wat?</p> <p>Voor mij is thuis...</p> <p>Fotokaarten Kletsborden: Acht fotokaarten laten zien en de vraag stellen aan de respondent, welke fotokaart volgens hem/haar het meest 'thuis' of 'je thuis voelen' weergeeft.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Twee vrouwen/meisjes die elkaar omhelzen 2. Kat en hond 3. Spel spelen 4. Kamer met spullen 5. Vier generaties 6. Jongen op de boot 7. Taart 8. Brievenbus

	<p>Wat zie je op de foto? Wat betekent deze foto voor jou?</p>
Transformatie wonen en opgroeien	<p>Hoe lang woon je bij entrea lindenhout? De afgelopen periode is er binnen entrea lindenhout het een en ander veranderd. Bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kleinere groepen • meer vaste begeleiding • minder verplaatsing van groep naar groep • meer samenwerking met mensen van thuis die voor jullie belangrijk zijn. • meer regels van thuis <p>Vertel eens...Heb je iets van deze veranderingen gemerkt? Als dat niet zo is → Heb je iets van de veranderingen gehoord?</p>
Afsluiting interview	<p>Wil jij nog iets toevoegen aan dit gesprek?</p> <p>Zijn er nog dingen die niet aan bod zijn gekomen in het gesprek, wat voor jou nog van invloed is op je thuisgevoel?</p>
Uitleggen over vervolg	<p>Dit interview wordt getranscribeerd, het wordt letterlijk uitgetypt. Vervolgens zal het transcript gebruikt worden voor het onderzoek naar 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien.</p>
Bedanken deelname interview	<p>Wij willen jou graag bedanken voor je tijd, voor het delen van jouw ervaringen en informatie. Wij hopen dat je het gevoel hebt dat je je verhaal hebt kunnen vertellen en dat er naar je verhaal geluisterd is. Hoe vond jij dat het gesprek is gegaan?</p>
Contactgegevens achterlaten voor eventuele vragen	<p>Mocht je nog vragen hebben of nog iets willen vertellen, dan kun je ons altijd mailen naar....</p>

Bijlage II: Woonvormen Wonen & Opgroeien regio Nijmegen en Rivierenland

Naam verblijfs- of woonvorm en leeftijd	Toelichting	Functie binnen afstudeeronderzoek

<p>Gezinshuis 4-21 jaar</p>	<p>Een Gezinshuis is een kleinschalige vorm van hulp en zorg voor jongeren, die door gedrags- of bindingsproblematiek (tijdelijk) niet thuis of in een pleeggezin kunnen wonen (entrea lindenhout, 2019b). 24 uur per dag en 7 dagen per week, wordt door gezinshuisouders persoonlijke aandacht en professionele begeleiding geboden. Zij zorgen voor een zo gewoon mogelijk thuis en voor de nodige stabiliteit, veiligheid en structuur, voor drie tot zes jongeren. De jongere woont en leeft in het dagelijkse ritme van een gezin.</p> <p>Gezinshuisouders zijn professionele opvoeders. Minimaal één van de gezinshuisouders heeft een agogische achtergrond. Zij worden ondersteund door gedragswetenschappers. De rol van de ouder bij het opgroeien van de jongeren blijft belangrijk. Waar kan wordt samengewerkt met de ouders.</p>	<p>Gekozen is om, in plaats van met gezinshuisouders van reguliere gezinshuizen, een interview te houden met een gezinshuisouder van Gezinshuis Plus (zie Gezinshuis Plus).</p>
<p>Mentorhuis 15-21 jaar</p>	<p>In een Mentorhuis wonen jongeren samen met één tot twee andere jongeren in de leeftijd vanaf 15 jaar (entrea lindenhout, 2019d). Ze wonen als het ware 'op kamers' in het huis van de mentorhuisouder. Deze mentorhuisouder is geen nieuwe ouder, maar coacht en begeleidt de jongeren in het dagelijkse leven en in het zelfstandig leren wonen. Daarnaast helpen mentorhuisouders bij praktische zaken en bieden emotionele ondersteuning. Er wordt ingezet op samenwerking met ouders en netwerk.</p> <p>In de praktijk lijkt het sterk op een gezinshuis. Het zit met name in de naam. Veel jongeren van 15 jaar of ouder blijken minder behoefte te hebben aan een 'nieuw' gezin (zorgmanager, persoonlijke communicatie, 27 februari 2020).</p>	<p>Interview mentorhuisouder.</p>

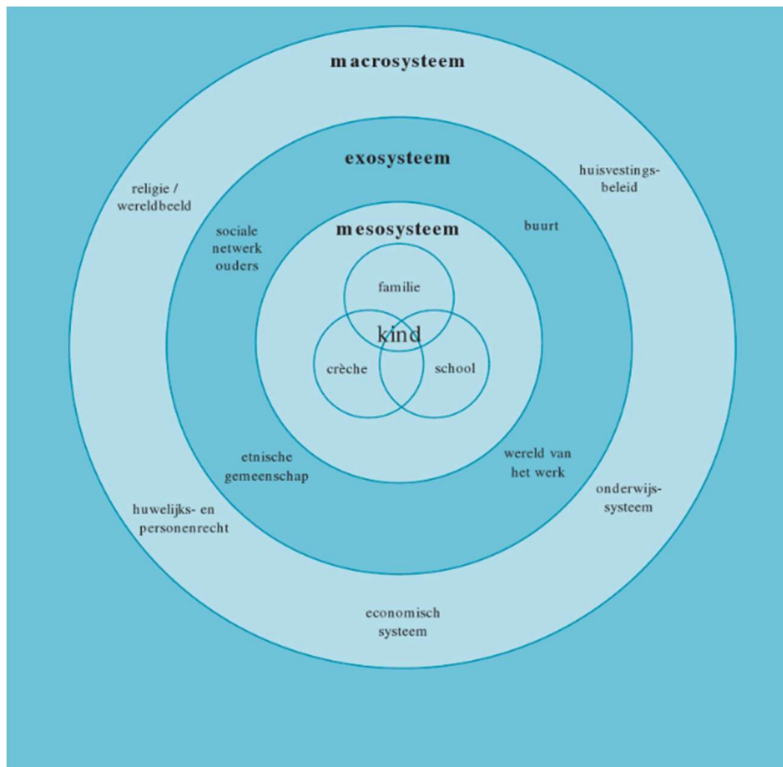
<p>Gezinshuis Plus</p> <p>6-18 jaar</p>	<p>Gezinshuis Plus is geen alledaagse oplossing. Het is bedoeld voor kinderen die te maken hebben met forse persoonlijke problematiek en een complexe gezinssituatie (entrea lindenhout, 2019c). De behandelplaats is voor een periode van 6 tot 8 maanden. In die tijd wordt samen met kind en ouders gewerkt aan een nieuwe balans. De optie 'blijven in het gezinshuis' kan een (extra) overplaatsing voorkomen, wanneer blijkt dat een gezinshuis de beste oplossing is.</p> <p>In Gezinshuis Plus woont een klein aantal kinderen. Gezinshuisouders zijn professionele opvoeders. Zij zijn sleutelfiguren van het behandelteam en worden ondersteund door jeugdzorgwerkers, een gedragswetenschapper en andere professionals.</p> <p>De jongere woont met een klein aantal andere jongeren en zal leven in het dagelijkse ritme van een gezin. Daarbij kan hij leunen op een stabiele basis: continuïteit, binding, persoonlijke aandacht en de kalme dagelijkse structuur.</p>	<p>Interview gezinshuisouder</p> <p>Interviews jongeren</p> <p>Kletsborden</p>
<p>Woonhuis</p> <p>6-18 jaar</p>	<p>In het Woonhuis wonen vier tot vijf jongeren, met vier pedagogische medewerkers (zorgmanager, persoonlijke communicatie, 27 februari 2020). De doelgroep die hier woont, heeft vaak te maken met ernstige hechtingsproblematieken en trauma's. De ernst van de situatie maakt dat zij niet in een gezinshuis wonen. In het Woonhuis werken zoveel mogelijk vaste medewerkers om de continuïteit te waarborgen.</p>	<p>Interviews jongeren</p> <p>Kletsborden</p>

<p>Woongroep A Intensief en Kamertraining Plus</p> <p>Woongroep: 12-21 jaar</p> <p>Kamer-training Plus: 16-23 jaar</p>	<p>In Woongroep A woont een kleinschalige groep jongeren samen in een huis, ondersteund door jeugdzorgwerkers (entrea lindenhout, 2019i).</p> <p>In de Woongroep is er behandeling en begeleiding voor jongeren, die vanwege (complexe) problemen met zichzelf en/of hun gezin, (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen. Op de Woongroep is dag en nacht minimaal één medewerker aanwezig. Elke jongere heeft een mentor.</p> <p>Jongeren leren vaardigheden op gebieden als zelfverzorging, het leven van alledag, omgaan met anderen, school en/of werk en vrije tijd. De hulpvraag staat centraal. Wanneer de jongere meer zelfstandigheid aan kan, zijn er doorstroommogelijkheden naar Kamertraining. Daar leert een jongere zelfstandig te wonen en te leven, met jeugdzorgwerkers in de buurt om hem te begeleiden en te ondersteunen. De mentor van Woongroep A, kan meebewegen met de jongere om te zorgen voor zo min mogelijk wisseling van hulpverleners.</p>	<p>Interviews jongeren</p>
---	---	----------------------------

<p>Woongroep B Intensief en Kamertraining Plus</p> <p>Woongroep: 12-21 jaar</p> <p>Kamer-training Plus: 16-23 jaar</p>	<p>Woongroep B is vergelijkbaar met Woongroep A.</p> <p>In Woongroep B woont een kleinschalige groep jongeren samen in een gewoon huis, ondersteund door jeugdzorgwerkers (entrea linden hout, 2019i).</p> <p>In de Woongroep is er behandeling en begeleiding voor jongeren, die vanwege (complexe) problemen met zichzelf en/of hun gezin, (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen. Op de Woongroep is dag en nacht minimaal één medewerker aanwezig. Elke jongere heeft een mentor.</p> <p>Jongeren leren vaardigheden op gebieden als zelfverzorging, het leven van alledag, omgaan met anderen, school en/of werk en vrije tijd.</p> <p>De hulpvraag staat centraal.</p> <p>Wanneer de jongere meer zelfstandigheid aan kan, zijn er doorstroommogelijkheden naar Kamertraining. Daar leert een jongere zelfstandig te wonen en te leven, met jeugdzorgwerkers in de buurt om hem te begeleiden en te ondersteunen. De mentor van Woongroep B, kan meebewegen met de jongere om te zorgen voor zo min mogelijk wisseling van hulpverleners.</p>	<p>Interview groepsleiding</p> <p>Interviews jongeren</p>
<p>Kamertraining met hoofdbewoner</p> <p>16-23 jaar</p>	<p>Bij Kamertraining met hoofdbewoner, woont een jongere samen, met twee of drie andere jongeren en één hoofdbewoner (vrijwilliger van entrea linden hout), in een wooneenheid van entrea linden hout (entrea linden hout, 2019j). De hoofdbewoner geeft advies als dat nodig is, maar is geen hulpverlener. De jeugdzorgwerker komt op afspraak bij de jongeren langs. De jongere is zelf verantwoordelijk voor zijn plan en krijgt hulp waar nodig. De hulp is met name praktisch gericht. Zo kan een hulpverlener helpen in het opbouwen van een eigen netwerk voor de jongere.</p>	<p>Interviews jongeren</p>

<p>Tijdelijk Verblijf Groep</p> <p>8-18 jaar</p>	<p>De Tijdelijk Verblijf Groep biedt opvang aan kinderen en jongeren in een crisissituatie, die acuut een vervangende woonsituatie en begeleiding nodig hebben, omdat het in de thuissituatie is vastgelopen (entrea lindenhout, 2019h). Verblijf bij familie, kennissen of pleeggezin is door de crisissituatie niet mogelijk. De jongere kan minimaal één nacht tot 28 dagen in de Tijdelijk Verblijf Groep wonen. Het is een overbrugging terug naar huis of naar een andere passende woonvorm. In de groep staat regelmaat, duidelijkheid en veiligheid centraal, om de jongere de mogelijkheid te bieden om tot rust te komen.</p>	<p>Interviews groepsleiding Interviews jongeren</p>
<p>De verschillende woonvormen zijn niet 'dichtgetimmerd'. Entrea lindenhout werkt op maat, kijkt wat het beste is voor het kind, wil de problematiek doorbreken en is in het belang van het kind, bereid om buiten de lijntjes te kleuren (zorgmanager, persoonlijke communicatie, 27 februari 2020).</p>		

Bijlage III: Ecologisch model van Bronfenbrenner

Figuur 2.1: Ecologisch model volgens Bronfenbrenner (Eldering, 2014).

Microsysteem (zie het begrip 'kind' in Figuur 2.1)

Het microsysteem is de relatie met de omgeving waarmee een persoon direct in contact komt (Eldering, 2014). Bij een jongere woonachtig in een residentiële setting kunnen dit onder andere de familie, leeftijdsgenoten, school en groepsbegeleiders zijn. Betrokkenheid van ouders kan de kans vergroten op een goede uitkomst van de hulpverlening (Slot & Spanjaard, 2016). "Reden dus om aan het begin van de (residentiële hulp) aan alle betrokkenen duidelijk te maken dat de ouders belangrijk zijn en waar mogelijk een actieve rol hebben" (p.67). In veel gevallen maken de jongeren deel uit van een breder netwerk van familie en vrienden. Door het netwerk te betrekken kan duidelijk worden welke personen belangrijk zijn voor de jongere en wie eventueel een ondersteunende rol kunnen spelen binnen het hulpverleningsproces en daarna.

Terwijl vroeger in de residentiële zorg een emotionele band tussen hulpverlener en jeugdige taboe was, beseft men nu dat zo'n band, juist goed en beschermend kan werken (Rigter & Van Hintum, 2015). Dit indien de hulpverlener professionele grenzen in acht neemt en geen of weinig personeelwissel plaatsvindt. De hechttingsrelatie van jongeren en groepsleiders kan een rol spelen in de interactie tussen beide (Boendermaker, Rooijen, Berg, & Bertelink, 2013). "Hoe onveilig gehecht jongeren zijn, hoe minder zij in de inrichting een beroep doen op mentoren voor steun en troost en advies, hoe minder contact zij zoeken en hoe vijandiger hun gedrag" (ibid., p.12). Het opbouwen van een goede samenwerkingsrelatie met een gepaste afstand en nabijheid is van belang. Een goede relatie tussen de jeugdige en groepsleiders binnen de residentiële jeugdzorg kan positieve uitkomsten voor de jeugdige teweeg brengen.

Belangstelling en betrokkenheid van groepsleiding voor dingen die jongeren bezighouden, bevordert het contact (Slot & Spanjaard, 2016). De groepsleider kan belangstelling tonen in activiteiten van jongeren, het dagelijkse leven, hobby's, vrienden en familie. "Gesprekjes met

een zekere belangstelling en betrokkenheid hoeven niet altijd een duidelijke boodschap of bedoeling te hebben” (ibid., p. 46).

Het omgaan met leeftijdsgenoten en aangaan van vriendschappen is een belangrijk onderdeel van het sociale leven (Feldman, 2016). Vriendschappen kunnen op verschillende manieren invloed hebben op de ontwikkeling. Het aangaan en onderhouden van vriendschappen geven informatie over anderen en over de jongere zelf, bieden emotionele steun waardoor jongeren beter met stress om kunnen gaan. Daarnaast zijn vriendschappen helpend voor interactie en communicatie met anderen. Tot slot stellen vriendschappen kinderen in staat om de vaardigheden te oefenen waarmee ze hechte relaties met andere kunnen aangaan. Tijdens de adolescentiefase zoeken jongeren steeds meer gezelschap op van mensen die hetzelfde doormaken als zij en daar mogelijk een verklaring voor hebben.

Mesosysteem

In mesosysteem staan de verschillende relaties tussen de verschillende microsystemen (Eldering, 2014). Wanneer bijvoorbeeld een jongere het moeilijk heeft thuis, zal dit een effect kunnen hebben op zijn gedrag elders.

De hulp die entrea lindenhout biedt is systeemgericht en altijd in samenwerking met ouders (entrea lindenhout, 2020d). Sinds de transformatie en naar aanleiding van de training van Mascha Struijk wordt meer gekeken wat vanuit thuis gedaan kan worden (medewerker 1, persoonlijke Communicatie, 9 april 2020). Er wordt gekeken hoe het netwerk een rol kan blijven spelen tijdens de begeleiding. Dit geldt zowel voor jongeren die weer naar huis gaan, als voor jongeren die niet naar huis zullen gaan.

Het principe geldt: ‘zonder samenwerking geen hulp’. Bovendien heeft gedragsverandering langdurig effect als deze plaatsvindt in de leefomgeving van de jongere. “Gedrag en oplossingen moeten toepasbaar zijn in het gezin, de buurt en binnen de familie” (Bolt & Van der Zijden, 2017, p. 22).

“Opvoeden is normatief. Bij de opvoeding van jeugdigen spelen normen en waarden van opvoeders een rol” (De Lange, Addink, Haspels, & Geurts, 2015). Voor het verwezenlijken van een pedagogisch leefklimaat binnen een woonvorm is het van belang dat opvoeders en groepsleiding zich bewust zijn van hun eigen normen en waarden met betrekking tot de opvoeding van de jeugdigen (De Lange, Addink, Haspels, & Geurts, 2015). De normen en waarden van betrokkenen kunnen onderling verschillen. Noodzakelijk is dat groepsleiding een gedeelde werkvisie hebben over normen en waarden. Daarnaast is het volgens De Lange, Addink, Haspels en Geurts, wenselijk om met ouders in gesprek te gaan over normen en waarden in de opvoeding zowel op de woongroep als thuis.

Exosysteem

Onder het exosysteem wordt de link tussen de omgeving en een sociale setting waarin de jongere geen rol speelt verstaan (Eldering, 2014). Het zijn zaken waarin de jongere niet direct aanwezig is, maar wat wel invloed heeft op hem.

De Jeugdwet en de bijbehorende transitie van jeugdzorg hebben aandeel gehad in de transformatie van de zorg binnen entrea lindenhout (zorgmanager, persoonlijke communicatie, 27 februari 2020). Tevens ontstond met de fusie van entrea en lindenhout de mogelijkheid om gezamenlijke kernwaarden te formuleren en het zorgaanbod actiever om te zetten. In dit proces stuitte de organisatie op de destijds te algemene kernwaarden. Om die reden heeft entrea lindenhout vijf drijfveren opgesteld, die voor hen helpend zijn bij het realiseren van ‘de bedoeling’ (entrea lindenhout, 2019g). Terug naar het bieden van hulp die passend is bij de vraag van de cliënt en zijn netwerk. Voorheen ging veel aandacht uit naar de inrichting van de Jeugdwet. Met “terug naar de bedoeling” is het streven om dat te doen wat nodig is voor de cliënt (coördinator wonen, persoonlijke communicatie, 20 februari 2020).

Om effectief te werken volgens de vijf drijfveren en vanwege de bedrijfseconomische redenen, heeft entrea lindenhout actie ondernomen. Van september 2018 tot en met juli 2019 is een transformatie van wonen en opgroeien in gang gezet. De gedachte van de transformatie was zorg kleinschaliger en meer flexibel te organiseren, waarbij de hulpverleners meebewegen met de ontwikkeling van de jongeren (entrea lindenhout, 2018). Zoveel mogelijk continuïteit in de begeleiding, minder verplaatsing van woonvorm naar woonvorm, en samenleven met jongeren, in plaats van diensten draaien met jongeren. Zo veel mogelijk aanwezigheid van opvoeders (gezinshuisouders of kleinschalig team) voor een kleine groep jongeren en voor kinderen onder de 12 jaar; geen groepsresidentiële zorg.

Macrosysteem

Het macrosysteem is de cultuur waarbinnen de persoon leeft (Eldering, 2014). De cultuur wordt bepaald door de economie, sociale welvaart, educatie, rechtssystemen en politieke systemen van de samenleving waarin de jongere opgroeit.

Individualisme speelt een grote rol binnen de westerse samenleving (Feldman, 2016). De nadruk ligt hierbij op persoonlijke identiteit, uniekheid, vrijheid en waarde als individu. Een kind wordt in deze samenleving gezien als een persoon met een eigen karakter en persoonlijkheid. In de westerse samenleving hebben jongeren in tegenstelling tot niet-westerse samenlevingen, met een laag ontwikkelingspeil, geen belangrijke economische waarde binnen het gezin (Eldering, 2014). Kinderen en jongeren hoeven over het algemeen geen bijdragen te leveren aan het levensonderhoud van het gezin.

Op 1 januari 2015 is de nieuwe Jeugdwet in werking getreden (Bekker & Witte, 2017). Op grond van deze wet zijn gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdhulp. Naast preventie vormt het uitgaan van eigen verantwoordelijkheid en eigen kracht van jeugdigen en hun ouders, met inzet van hun sociale netwerk, een belangrijk doel van de Jeugdwet (Schmidt & Ince, 2017).

De kindwetten vormen een wettelijke basis voor de bescherming van het in ontwikkeling bedreigde kind. Dit wordt bevestigd in artikel 20 van het IVRK (Van Diemen-Steenvoorde, 2018). Dit artikel stelt dat elke jeugdige die thuis tijdelijk of blijvend niet veilig en gezond kan opgroeien, het recht heeft om binnen een stabiel gezinsverband te worden opgevangen.

De Jeugdwet heeft de gemeenten de taak gegeven dat kinderen (-12 jaar) bij een uithuisplaatsing terecht kunnen in een gezinshuis of pleeggezin, behalve als dat niet in het belang van het kind is (Nederlands Jeugdinstuut, z.d.-b). De wet beschrijft, dat residentiële zorg pas wordt ingezet als aantoonbaar is dat pleegzorg of gezinshuiszorg niet passend is. Voortijdige ambulante hulp kan niet in elke situatie uithuisplaatsing voorkomen (Burggraaf-Huiskes, 2016). Steeds vaker wordt geprobeerd pleegzorg in te schakelen. Indien een pleeggezin niet passend is, kunnen residentiële voorzieningen, zoals woongroepen, uitkomst bieden. "De maatschappij zal altijd willen beschikken over specifieke instituties om probleemgedrag te neutraliseren en te controleren" (Burggraaf-Huiskes, 2016, p. 174). Een residentiële groep dient te streven naar een zo thuis mogelijk leefklimaat (Van Diemen-Steenvoorde, 2018).

Chronosysteem

Onder het chronosysteem wordt het tijdsverloop verstaan (Eldering, 2014). Veranderingen in de tijdsbesteding, die normaal en typerend zijn voor de ontwikkeling en gebeurtenissen, die geen deel uitmaken van de normale levensloop. Deze gebeurtenissen kunnen invloed hebben op de verdere ontwikkeling.

"De twintigste eeuw staat bekend als de Eeuw van het Kind" (Bakker, Berger, Jagers, & Slot, 2000). Er is meer aandacht voor de rechten van het kind en meer kindgerichte opvoeding. Het versterken van zelfregie en eigen kracht is het motto van deze tijd. Eén van de opvattingen in Nederland is om zo veel mogelijk de opvoedcompetenties te vergroten en in te steken op het in stand houden van gezinnen. Amerikaanse filosoof John Dewey, stelt dat een kind niet meer

gezien moet worden als een onbeschreven blad, dat door ouders en docenten moet worden 'beschreven' (John Dewey, in Kinderrechten, z.d.). Het kind moet zelf leren de wereld te ontdekken. In de twintigste eeuw moeten opvoeding en onderwijs zorgen dat kinderen opgroeien tot volwaardige democratische burgers.

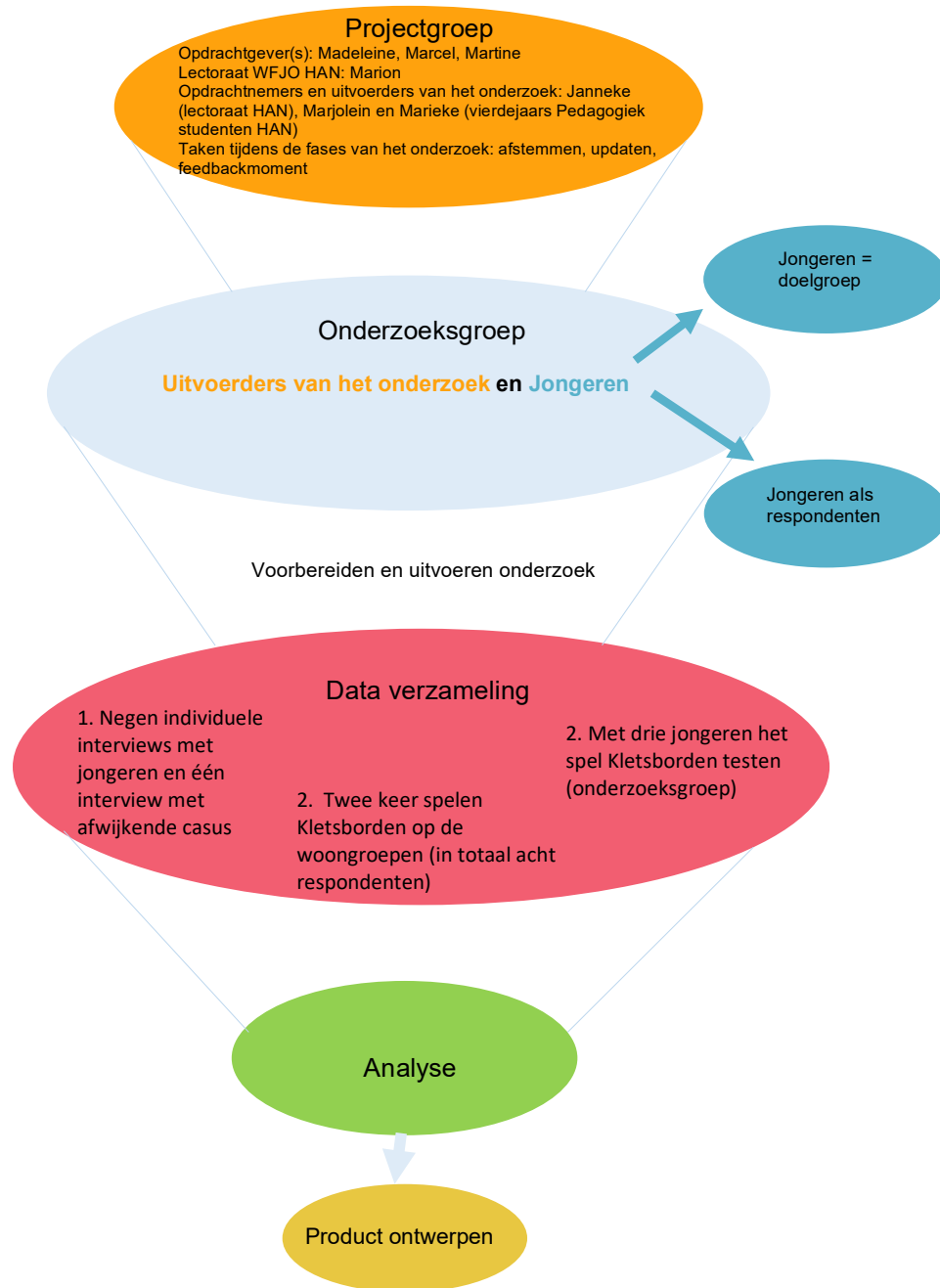
Hechtingsstoornissen is een veel voorkomend verschijnsel onder specifieke groepen jongeren die zijn opgegroeid in extreme situaties: in tehuizen, bij ouders met psychische problemen, of bij kinderen die verwaarloosd, mishandeld of misbruikt zijn (Rigter & Van Hintum, 2015). Ondanks dat gehechtheid nooit is afgerond, is in de eerste paar levensjaren van een kind de gevoeligheid voor gehechtheid groter. Het gaat om een sensitieve periode. Tijdens deze periode is het essentieel dat ouders/primaire opvoeders, aandacht geven en in voldoende mate de voorwaarden die voor de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind noodzakelijk zijn vervullen (Kalthoff, 2017). Het is de taak van de hulpverleners aandacht te hebben voor de verstoorde gehechtheidsrelatie.

In het onderzoek: Young children in institutional care at risk of harm van Johnson, R., Browne, K., en Hamilton-Giachritsis, C. (2006) is aandacht voor de invloed van residentiële zorg op de ontwikkeling van jonge kinderen (in Boendermaker, Rooijen, Berg, & Bertelink, 2013). Deze studie beweert dat met name jonge kinderen een vergroot risico lopen op problemen in hun ontwikkeling, wanneer zij in een residentiële instelling worden geplaatst.

Voor jongeren die in de adolescentiefase zitten, spelen identiteitsvraagstukken een grote rol (Feldman, 2016). Zij beginnen het belang van het verwerven van een eigen plek in de maatschappij en de noodzaak om zich een beeld te vormen van zichzelf als individu in te zien. Ook neemt de invloed van leeftijdsgenoten toe, maar bij grote of lastige beslissingen willen jongeren toch graag de mening van een ouder (Slot & Spanjaard, 2016). Voor jongeren in een residentiële setting blijkt dit lastiger, omdat de problematiek die een plaatsing nodig maakte, met de ouders te maken kan hebben. Sommige ouders zijn door psychische of andere problemen niet in staat op te voeden. "Die problematiek maakt het extra moeilijk om een invulling te vinden voor de ontwikkelingstaak 'positie verwerven ten opzichte van de ouders'" (ibid., p. 69). Vooral wanneer ouders niet beschikbaar zijn, of hun opvoedingsverantwoordelijkheid niet nemen.

Bijlage IV: Schematische weergave van de procedure van onderzoek

Onderzoek naar 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien bij entrea lindenhou

Bijlage V: Belangenanalyse

Betrokkenen	Belangen	Bevoegdheden en verantwoordelijkheden
Jongeren (respondenten)	<p>Het belang van de jongeren bij het onderzoek is een verbetering van hun eigen woonsituatie met betrekking op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien. Hun belang is dat wat goed gaat wordt versterkt en datgene wat minder goed gaat wordt verbeterd. Het gaat over hun leefsituatie.</p> <p>Welbegrepen eigen belang: belang dat ze zelf veilig en prettig kunnen wonen en opgroeien</p> <p>Algemeen belang: door hun visie te delen, kan de situatie voor iedereen, waar nodig, worden verbeterd.</p>	<p>De jongeren krijgen in dit onderzoek de ruimte om hun stem te laten horen.</p> <p>Artikel 20 van het IVRK stelt dat elke jeugdige die thuis tijdelijk of blijvend niet veilig en gezond kan opgroeien, het recht heeft om binnen een stabiel gezinsverband te worden opgevangen (Van Diemen-Steenvoorde, 2018). Dit wordt ondersteund door de Jeugdwet.</p>
Jongeren (onderzoeksgroep)	<p>Het belang van de jongeren bij het onderzoek is een verbetering van hun eigen woonsituatie met betrekking op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien. Hun belang is dat wat goed gaat wordt versterkt en datgene wat minder goed gaat wordt verbeterd. Het gaat over hun leefsituatie.</p> <p>Welbegrepen eigen belang en Algemeen belang</p>	<p>De jongeren dragen bij aan kwaliteitsverbetering. Zij vertegenwoordigen ook andere jongeren.</p> <p>Dubbelrol in het onderzoek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mede-onderzoekers - Respondenten <p>Artikel 20 van het IVRK stelt dat elke jeugdige die thuis tijdelijk of blijvend niet veilig en gezond kan opgroeien, het recht heeft om binnen een stabiel gezinsverband te worden opgevangen (Van Diemen-Steenvoorde, 2018). Dit wordt ondersteund door de Jeugdwet 2015.</p>
Medewerkers entrea lindhout	<p>Het belang van de medewerkers is om inzicht te krijgen in wat de jongeren belangrijk vinden en hoe ze met hun handelen zo goed mogelijk daarbij aan kunnen sluiten.</p> <p>Aanknopingspunten om datgene wat goed gaat te versterken en datgene wat minder goed gaat te verbeteren.</p>	<p>Het bieden van passende hulp aan jongeren.</p>
Opdrachtgever	<p>Het belang van de opdrachtgever is</p>	<p>Het zo optimaal mogelijk coördineren van 'zo thuis mogelijk'</p>

	<p>praktijkverbetering. Het onderzoek moet ervoor zorgen dat de visie van de jongeren, op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien, aanknopingspunten oplevert voor het handelen van de medewerkers.</p> <p>Naast de visie van de medewerkers, ook de visie van de jongeren op de transformatie van 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien, inzichtelijk krijgen.</p>	<p>wonen en opgroeien. De jongeren een stem geven en luisteren naar die stem.</p>
Projectgroep	<p>Naast de praktijkverbetering is het voor de projectgroep van belang dat het onderzoek binnen de afgesproken deadline, kosten en kwaliteitseisen wordt uitgevoerd.</p> <p>Antwoord geven op de hoofdvraag: In hoeverre beantwoordt de transformatie de beoogde transformatiedoelen van 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien, volgens de jongeren van entrea lindenhout?</p>	<p>Ethisch verantwoord onderzoek doen met de jongeren. De kwaliteit van het onderzoek bewaken. Tijdens de maandelijkse bijeenkomst wordt afgestemd, updates besproken en feedback gegeven.</p>
Uitvoerders van het praktijkonderzoek	<p>Het belang van de uitvoerders van het praktijkonderzoek is een praktijkverbetering te realiseren. Daarnaast is er voor hen een maatschappelijk belang om een positieve bijdrage te kunnen leveren voor de (kwetsbare) doelgroep. Ook kunnen zij door middel van dit onderzoek een opleidingseis afronden waardoor zij hun diploma als Pedagoog behalen.</p> <p>Algemeen belang Welbegrepen Eigen belang</p>	<p>Ethisch verantwoord onderzoek doen met de jongeren. Jongeren een stem geven en actief met hen samenwerken gedurende het onderzoek. De visie van de jongeren vertalen naar resultaten en aanbeveling.</p>
Ouders en netwerk	<p>Voor ouders en netwerk kan het van belang zijn dat jongeren zo thuis mogelijk worden opgevangen met regels van thuis, zodat de overgang minder groot is wanneer de jongeren weer naar huis toe zouden kunnen.</p>	<p>Ouders en netwerk worden zoveel mogelijk betrokken bij de hulp van de jongeren.</p>
Gemeenten, overheid, inspectie	<p>Het belang van de gemeenten, overheid en de inspectie is dat jongeren veilig kunnen wonen en opgroeien.</p>	<p>De inspectie houdt toezicht op de kwaliteit van de zorg.</p>

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd in oprichting	Artikel 20 van het IVRK stelt dat elke jeugdige die thuis tijdelijk of blijvend niet veilig en gezond kan opgroeien, het recht heeft om binnen een stabiel gezinsverband te worden opgevangen (Van Diemen-Steenvoorde, 2018). Dit wordt ondersteund door de Jeugdwet.	De inspectie doet regelmatig onderzoek naar wat er goed gaat en wat er beter kan.
---	---	---

Bijlage VI: Dataverzameling van de thema's

De jongeren van de onderzoeksgroep hebben, onderwerpen aangeleverd die volgens hen invloed hebben op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien. Onderstaande data zijn afkomstig uit de

mindmap van de eerste bijeenkomst met de onderzoeksgroep en de creatieve opdracht van jongeren. De onderwerpen en omschrijvingen zijn door de jongeren opgeschreven.

Onderwerpen van de creatieve opdracht (Jongere C)	
Onderwerpen /omschrijving	Kleurcode
Huisdieren	Oranje
Waar je jezelf kan zijn	Rood
Aardige mensen	Oranje Blauw
In een bewoonde buurt	Groen
Een eigen kamer	Groen
Iemand waar je mee kan praten	Oranje Blauw
Leuke dingen doen	Oranje Blauw
Gezellige woonkamer	Groen

Onderwerpen van de creatieve opdracht (Jongere G)	
Onderwerpen/omschrijving	Kleurcode
Aanwezig zijn bij sollicitatiegesprekken	Oranje
Kamer in eigen kleur mogen verven	Groen
Thee/koffie momenten	Oranje Blauw
Gesprekken buiten kantoor	Groen Rood
Samen dag-evaluatie invullen	Oranje

Voorwerpen aan muur mogen bevestigen	Groen
Als persoonlijke mentor na gebeurtenis om verhaal van jongeren vragen	Oranje
Normale woorden gebruiken	Rood
Ook gesprekken kunnen voeren die niet in de agenda staan	Rood Oranje
Een persoonlijke mentor ook kunnen spreken wat je van hem/haar verwacht	Oranje
Inbreng hebben over regels	Rood

De onderwerpen uit de mindmap (zeven jongeren)

Onderwerpen/omschrijving	Kleurcode
Koffiezetapparaat	Groen
Gezellige kamer	Groen
Bed	Groen
Dieren	Blauw
Telefoon	Groen Blauw
Foto's (lijstjes)	Groen
Warmte	Rood Oranje Blauw Groen
Persoonlijke kamer	Groen
Huisdieren	Blauw
Netflix en Disney	Groen

Pyjama	Groen
De nacht	Groen
Jezelf zijn	Rood Oranje Blauw
Dat ik gewoon m'n ding mag doen	Rood
Chocolade	Groen
Broertjes en zusjes	Blauw
Zusje	Blauw
Mama	Blauw
Leuke kamer	Groen
Familie	Blauw
Muziek	Groen
Tweelingzusje	Blauw
Gezelligheid	Rood Oranje Blauw Groen
Liefde	Rood Blauw
Mijn vriend	Blauw
Sokken	Groen
Aandacht	Oranje Blauw

De onderwerpen uit bovenstaande tabellen zijn in de onderstaande tabel gecategoriseerd. Vervolgens is aan de categorieën een titel gekregen. De titels vormen de centrale thema's. Enkele onderwerpen zijn onder meer de thema's onder te verdelen.

Waarden en normen Rood	Contacten van entrea lindenhout Oranje	Persoonlijke contacten Blauw	Fysieke omgeving Groen
<p>Waar je jezelf kan zijn</p> <p>Ook gesprekken kunnen voeren die niet in de agenda staan</p> <p>Normale woorden gebruiken</p> <p>Een persoonlijke mentor ook kunnen spreken wat je van hem/haar verwacht</p> <p>Inbreng hebben over regels</p> <p>Warmte</p> <p>Liefde</p> <p>Gezelligheid</p> <p>Jezelf zijn</p> <p>Dat ik gewoon m'n ding kan doen</p>	<p>Aardige mensen</p> <p>Iemand waar je mee kan praten</p> <p>Leuke dingen doen</p> <p>Ook gesprekken kunnen voeren die niet in de agenda staan</p> <p>Aanwezig zijn bij sollicitatiegesprekken</p> <p>Thee/koffie momenten Samen</p> <p>Dag-evaluatie invullen</p> <p>Als persoonlijke mentor na gebeurtenis om verhaal van jongeren vragen</p> <p>Een persoonlijke mentor ook kunnen spreken wat je van hem/haar verwacht</p> <p>Aandacht</p>	<p>Aardige mensen</p> <p>Aandacht</p> <p>Iemand waar je mee kan praten</p> <p>Leuke dingen doen</p> <p>Thee/koffie momenten</p> <p>Vrienden</p> <p>Dieren</p> <p>Huisdieren</p> <p>Warmte</p> <p>Broertjes en zusjes</p> <p>Mama</p> <p>Zusje</p> <p>Familie</p> <p>Tweelingzusje</p> <p>Mijn vriend</p>	<p>In een bewoonde buurt</p> <p>Gezellige woonkamer</p> <p>Een eigen kamer</p> <p>De nacht</p> <p>Kamer in eigen kleur mogen verven</p> <p>Gesprekken buiten kantoor</p> <p>Voorwerpen aan muur mogen bevestigen</p>

Bijlage VII: Operationaliseren centrale begrippen

In onderstaande tabel zijn de centrale begrippen uit de onderzoeksvraag en deelvragen geoperationaliseerd.

Abstracte concepten uit de onderzoeksvraag en de deelvragen zijn geoperationaliseerd om inzichtelijk te krijgen hoe deze concepten kunnen worden gemeten. Geprobeerd is indicatoren te vinden, die de abstracte concepten zo veel mogelijk kunnen representeren, zodat de abstracte concepten als meetbare variabelen kunnen worden gebruikt in het onderzoek.

Hierbij is steeds gekeken naar de vragen: 'Hoe vraag je iets uit om achter het antwoord te komen? Wat ga je doen om erachter te komen?'

Begrip	Dimensies	Subdimensies	Indicatoren	Metten
<p>Perspectief</p> <p><i>Definitie:</i> Perspectief is een punt van waaruit iemand naar iets kijkt of waarneemt (Van Dalen, 2020b). Met perspectief worden de ervaringen, meningen en overtuigingen bedoeld.</p>	<p>Ervaringen (referentiekader)</p> <p>Meningen</p> <p>Overtuigingen</p>		<p>Wat zijn de ervaringen, meningen en overtuigingen van jongeren op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien?</p>	<p>Doormiddel van interviews, Kletsborden</p>

Begrip	Dimensies	Subdimensies	Indicatoren	Metten
<p>Betekenis</p> <p><i>Definitie:</i> Betekenis staat voor de waarde of het belang van een thema op 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien (Van Dalen, 2020a).</p>	<p>Waarde</p>		<p>Welke waarde of belang hebben thema's uit de deelvragen volgens de jongeren?</p>	<p>Doormiddel van interviews, Kletsborden</p>

Begrip	Dimensies	Subdimensies	Indicatoren	Metten
<p>'Zo thuis mogelijk' (wonen en opgroeien)</p>	<p>Normen</p> <p><i>Definitie:</i> Normen kun je zien als richtlijnen hoe je sociaal gewenst</p>	<p>Groepsregels</p> <p>Regels van thuis</p>	<p>Welke regels vindt de jongere belangrijk?</p>	<p>Doormiddel van interviews en Kletsborden</p>

<p><i>Definitie uit de literatuur:</i> Een plek waar jongeren zich veilig, stabiel en optimaal kunnen ontwikkelen (Nederlands Jeugdinstituut, z.d.-d). Uit de praktijk is gebleken dat volgens jongeren de thema's: normen, waarden, contacten van entrea linden hout, persoonlijke contacten en fysieke omgeving, invloedrijke factoren kunnen zijn als het gaat om 'zo thuis mogelijk' wonen en opgroeien. De definitie van 'zo thuis mogelijk' (wonen en opgroeien) volgens de jongeren van entrea linden hout wordt onderzocht.</p>	<p>met elkaar omgaat (Bogaarts, z.d.). Het zijn (gedrags)regels die horen bij waarden.</p>			
	<p>Waarden</p> <p><i>Definitie:</i> Opvattingen die voor (een grote groep) mensen belangrijk zijn en de omgang met elkaar bevorderen (Neve, 2016).</p>	<p>Algemene waarden</p> <p>Persoonlijke waarden</p>	<p>Vragen naar wat de jongere belangrijk vindt.</p> <p>Land, gezin, religie, overtuigingen</p>	<p>Doormiddel van interviews en Kletsborden</p>
	<p>Contacten van entrea linden hout</p> <p><i>Definitie:</i> Medewerkers die buiten het sociale netwerk van de jongere staan. Medewerkers worden binnen dit onderzoek gezien als 'zij die beroepsmatig met kinderen en jongeren' werken.</p> <p>Jongeren noemen medewerkers: groepsleiding</p>	<p>Groepsbegeleiders</p> <p>Persoonlijke mentoren</p>	<p>Alliantie</p> <p>Afstand en nabijheid</p>	<p>Doormiddel van interviews en Kletsborden</p>
	<p>Persoonlijke contacten</p> <p><i>Definitie:</i> Het sociale netwerk is een verzamelnaam voor de groep mensen met wie de jongere een sociale relatie</p>	<p>Mensen die dichtbij elkaar staan</p> <p>Mensen die meer op afstand staan</p>	<p>Wie zijn voor jou belangrijk?</p>	<p>Doormiddel van interviews en Kletsborden</p>

	onderhoudt (Movisie, 2017).			
	<p>Fysieke omgeving</p> <p>Definitie: Fysieke aspecten in de leefomgeving van de jongere.</p>	<p>Woning</p> <p>Woonomgeving</p>	<p>Vragen naar de betekenis als het gaat om: slaapkamer, woonkamer, ruimte waarin de jongeren leeft, ligging/plaats van de woongroep.</p> <p>Kaartjes uit het spel Kletsborden...</p>	<p>Doormiddel van interviews en Kletsborden</p>

Bijlage VIII: Codeboom

Tijdens het analyseren van de data is gebruik gemaakt van het kwalitatieve analyseprogramma Atlas.ti. De transcripten zijn gefragmenteerd en daarna gecodeerd. De codes zijn in Atlas.ti onderverdeeld onder de hoofdthema's. Deze zijn weergegeven in de codeboom.

Persoonlijke contacten:

- Ouders
- Vrienden (buiten entrea lindenhout)
- kennissen
- Familie
- Continuïteit
- Afstand en nabijheid
- Vertrouwen

Normen en waarden:

- Groepsregels
- Afstemming met thuis
- Inspraak/ betrokkenheid
- Vrijheid
- Maatwerk
- Vertrouwen
- Respect
- Eenduidigheid
- Humor
- Net als in een gezin
- Luisteren/ gehoord voelen
- Toekomstbeeld

Fysieke omgeving:

- Binnen omgeving
- Buiten omgeving
- Net als in een gezin
- Toekomstbeeld
- Eerdere woonplekken
- Eigen kamer/ eigen plekje
- Eigen spullen
- Kleur
- Huisdieren
- Je leven buiten entrea lindenhout

Contacten van entrea lindenhout:

- Groepsleiding
- * Continuïteit
 - * Iets van zichzelf laten zien
 - * Vertrouwen
 - * Aansluiten bij de leefwereld
 - * Luisteren/ gehoord voelen
 - * Hoofdbewoner
 - * Alledaags contact
 - * Sekse groepsleiding
 - * Afstand en nabijheid
- Groepsgenoten
 - * Groepsdynamiek
 - * Jezelf staande houden
 - * Groepsgrootte / leeftijd

Bijlage IX: Foto's interviewguide

De foto's uit de interviewguide zijn afkomstig uit de conceptversie van het bordspel Kletsborden (Verdonk, Van Dijk, Claassen, Blom, Van Asselt, Prudon, Hermsen, Jeurens, Duijf, & Heesels, 2020).

Foto 1

Foto 2

Foto 3

Foto 4

Foto 5

Foto 6

Foto 7

Foto 8

Informatiebrief

Onderzoek naar “zo thuis mogelijk” wonen en opgroeien! Welke behoeften, wensen, verwachtingen en ervaringen hebben jongeren zelf?

Waarover gaat het onderzoek?

Entrea lindenhout heeft een duidelijke visie: Jongeren horen thuis en als dat niet kan, “zo thuis mogelijk”. Het aanbod van wonen en opgroeien paste hier niet meer helemaal bij. Van september 2018 tot en met juli 2019 heeft entrea lindenhout daarom met de afdeling wonen en opgroeien een transformatie in gang gezet; kleinere groepen, meer werken met gezinshuisouders of kleine teams, meer werken met het netwerk en zo weinig mogelijk doorplaatsingen realiseren. Nu wordt het tijd om te evalueren of deze veranderingen ook bijdragen aan “zo thuis mogelijk” wonen. Dit doen we door middel van een onderzoek samen met de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

In het onderzoek staan de ervaringen van jongeren centraal. Wat vinden jongeren “zo thuis mogelijk”? Ook zijn we benieuwd naar de ideeën van medewerkers over “zo thuis mogelijk” en hoe zij kunnen aansluiten op de behoeften van jongeren. De jongeren krijgen in dit onderzoek niet alleen de kans om hun verhalen en ervaringen te delen. Ook spelen zij een rol in de vormgeving en uitvoering van het onderzoek.

Wat willen we te weten komen?

Met het onderzoek willen we antwoord krijgen op de volgende vragen:

Wat is de visie van jongeren die verblijven in de woongroepen van entrea lindenhout op “zo thuis mogelijk” wonen en opgroeien?

Ervaren jongeren dat de ingezette transformatie ook daadwerkelijk leidt tot een gevoel van meer thuis of aansluiten bij thuis?

Hoe kan de visie van jongeren op “zo thuis mogelijk” wonen en opgroeien concreet vertaald worden naar de organisatie van en begeleiding in de woongroepen?

Wat doen we met de resultaten?

De resultaten van het onderzoek gebruiken we voor:

Een evaluatie van de transformatie binnen entrea lindenhout naar “zo thuis mogelijk” wonen en opgroeien. De evaluatie moet aanknopingspunten geven om datgene wat goed gaat te versterken en datgene wat minder goed gaat te verbeteren.

De uitkomsten van de evaluatie worden gebruikt om monitoringscriteria voor de kwaliteit van zorg binnen entrea lindenhout te formuleren. Op deze manier vindt monitoring direct plaats vanuit de visie van jongeren.

De resultaten van het onderzoek worden (eventueel) gebruikt voor wetenschappelijke publicaties en presentaties. Dit gebeurt altijd zonder het noemen van namen of persoonsgegevens.

Wat gaan we doen?

We vinden het belangrijk dat jongeren zelf een stem hebben in het hele onderzoeksproces. De eerste stap is dus het samenstellen van een onderzoeksgroep die bestaat uit jongeren die wonen/gewoond hebben in één van de woonvormen van entrea lindenhout. Iedere fase van het onderzoek wordt met samen met deze onderzoeksgroep vormgegeven. De onderzoeksgroep komt gedurende het onderzoek 5 keer bij elkaar. Tijdens deze bijeenkomsten werken we de verschillende stappen in het onderzoek uit. Ook bespreken we steeds welke rol de jongeren voor zichzelf zien in het onderzoek. Bv. alleen meedenken over het onderzoek tijdens de 5 bijeenkomsten of misschien ook zelf interviews afnemen.

Onderzoeksfase 1: onderzoek voorbereiden

Bijeenkomst 1: kennismaken en afspraken maken over het vervolg

Bijeenkomst 2: maken van een onderzoeksplan. Welke thema's staan voor de jongeren centraal? Welke vragen moeten er volgens hen gesteld worden? Wat is de meest passende manier om hierover met jongeren in gesprek te gaan?

Onderzoeksfase 2: onderzoek uitvoeren

Bijeenkomst 3: voorbereiden van de dataverzameling. Het onderzoek is een kwalitatief onderzoek, wat betekent dat we informatie verzamelen door het houden van **interviews** waarin jongeren en medewerkers hun verhaal kunnen vertellen. We zullen ook gebruik maken van (creatieve) **onderzoeksactiviteiten**, bijvoorbeeld het maken van foto's, zodat jongeren ook op een andere manier dan in woorden hun visie kunnen delen. Waar mogelijk zullen jongeren en medewerkers al tijdens het onderzoek met elkaar in gesprek gaan om elkaars visie op 'zo thuis mogelijk' te leren kennen.

Bijeenkomst 4: analyse van de data. Wat leren we van alle verhalen? Wat laten de verhalen zien over de dingen die al goed gaan en die nog beter kunnen?

Onderzoeksfase 3: afronding onderzoek

Bijeenkomst 5: we denken met elkaar na over hoe de resultaten binnen de organisatie gedeeld kunnen worden, zodat iedereen van dit onderzoek kan leren.

Wie zijn bij het onderzoek betrokken?

In het onderzoek werken entrea lindenhout en de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) samen. Vanuit entrea lindenhout zijn betrokken: Madeleine Theunissen (manager Wonen en Opgroeien), Martine van der Burgt (coördinator Wonen en Opgroeien) en Marcel Quanjel (adviseur Raad van Bestuur). Vanuit de HAN wordt het onderzoek uitgevoerd door het lectoraat *Werkzame Factoren in Jeugd- en Opvoedhulp*. Een lectoraat is een onderzoeksgroep. Marion van Hattum is lector van dit lectoraat. Janneke Peelen is onderzoeker binnen het lectoraat. Marieke Saedt en Marjolein van der Tas, zijn als student-onderzoekers, verbonden. Zij zijn beide vierdejaars pedagogiek studenten.

Wanneer vindt het onderzoek plaats?

Het onderzoek vindt plaats van januari tot juni 2020.

Bescherming van persoonlijke gegevens?

Al je gegevens worden vertrouwelijk behandeld. Alle personen die als onderzoeker betrokken zijn bij het onderzoek, ondertekenen een verklaring waarin staat dat ze vertrouwelijk moeten omgaan met de informatie. We gebruiken dit materiaal om van te leren en voor onderzoek. Namen en persoonsgegevens worden apart van de informatie bewaard en worden nooit genoemd in publicaties.

Deelnemen?

Als je mee wilt doen aan dit onderzoek, vult je dan de toestemmingsverklaring in? Ben je jonger dan 16 jaar dan moeten ook beide ouders of voogd de toestemmingsverklaring ondertekenen. Meedoen is vrijwillig.

Wat gebeurt er als je niet (langer) wilt deelnemen?

Je beslist zelf of je meedoet aan het onderzoek. Als je niet mee doet heeft dit geen gevolgen. Als je tijdens het onderzoek beslist toch niet meer mee te willen doen, kunt je altijd stoppen met het onderzoek.

Wil je verder nog iets weten?

Voor meer informatie over dit onderzoek kun je vragen stellen aan de persoon die je dit formulier heeft gegeven. Je kunt ook contact opnemen met Janneke Peelen, de onderzoeker van de HAN. Dit kan via: 0644614257 of mail: janneke.peelen@han.nl

Bijlage XI: Spelregels Kletsborden (Verdonk, et al., 2020)

Kletsborden, doorkletsen en website

Je hebt Kletsborden het bordspel. Dit speel je met een groep van maximaal 6 spelers. En er is een website: www.kletsborden.nl. Hierop staat een app waarmee je overal Kletsborden. En je kunt de app als aanvulling op het bordspel kunt gebruiken. Heb je moeite met lezen? Of luister je liever? Met de app kunnen de kaartjes voorgelezen worden. Ook kun je naar geluidsfragmenten luisteren in plaats van naar foto's te kijken. Tot slot, zijn er Doorklets-kaarten, voor als je met z'n tweeën wil spelen.

Doelen van het spel

- Elkaar en jezelf beter leren begrijpen
- Samen praten over de betekenis van sociaal contact en eenzaamheid
- Spelen met sociaal contact en ervaren wat voor jou belangrijk is

Meedoen op je eigen manier

Om lekker te kunnen Kletsborden is het belangrijk dat je je veilig voelt. Je mag op je eigen manier spelen. Niks moet. En...dit is een spel, geen "methode".

Iedereen is dus speler, ongeacht je rol in het dagelijkse leven. Help elkaar, gebruik de vlag, verander de regels, voel je vrij. Oja, nieuwsgierigheid mag ook! Vraag gerust door naar wie, wat, hoe.

2

Kletsborden

Kletsborden is een spel waarmee je écht contact kunt maken, op jouw manier. Je stelt elkaar gewone en ongewone vragen. Je deelt verhalen. En.. er ontstaan verrassingen als je je echt in elkaar verdiept. De grappige en soms ongemakkelijke opdrachten doen iets met je. Kletsborden zorgt voor een openhartige sfeer. We dagen je uit om ook na het spelen eens zo'n onverwachte vraag aan een ander te stellen of iemand eens wat langer in de ogen te kijken.

We hebben Kletsborden zo gemaakt dat iedereen op zijn of haar manier kan meedoen. Er zijn verschillende type kaarten: van makkelijk tot moeilijk, van grappig tot serieus en van denken tot doen. Kletsborden spreekt verschillende zintuigen aan. Er zijn kaarten over horen, zien en voelen. Je ervaart dat alle mensen beperkingen hebben. En dat alle mensen mogelijkheden hebben. In dit spel mogen die er allebei zijn. Bespreek hoe iedereen kan meedoen, en pak de vlag als je hulp nodig hebt!

Voor wie

Het spel is geschikt voor jong en oud. Kletsborden wordt gebruikt in teams en in onderwijs, als kennismakingsspel, of als moment van verdieping. Je kunt het natuurlijk ook thuis spelen, voor de lol en om elkaar eens op een andere manier te leren kennen.

1

Dobbelen maar!

Vraagkaarten. Op deze kaarten staan vragen over jezelf en de mensen om je heen.

Fotokaarten. Beschrijf wat je ziet. Vertel waar de foto je aan doet denken. In webapp vind je ook geluidsfragmenten.

Opdrachtkaarten. Opdrachten die zorgen voor beweging, uitdaging en plezier.

Aanvulkaarten. Maak de zin af en vertel iets over jezelf.

4

Spelen

Leg het bord en de kaarten neer. Plaats de vlag. Elke speler kiest een pion en een schatkist.

In de schatkist verzamel je al je kaarten. Wanneer je een kaart pakt die je niet kunt of wilt beantwoorden, stop je deze ook in je schatkist. Dit hoeft je niet uit te leggen, je mag meteen een nieuwe kaart pakken.

Deze vlag staat midden op tafel. Deze kun je gebruiken als:

- Je hulp nodig hebt
- Je de aandacht wil, om wat voor reden dan ook

Alle spelers beginnen bij het huisje.

De spelers stellen zichzelf voor door te vertellen wie je bent en wat je die ochtend gegeten hebt. Of anders natuurlijk.

De persoon met grootste schoenmaat of de mooiste glimlach mag beginnen.

3